

Hoofdlijnenverslag van de internetconsultatie

Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet

Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en het ministerie van Binnenlandse Zaken bereiden het ontwerp-Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet voor. Dit ontwerpbesluit is een uitwerking van het wetsvoorstel Aanvullingswet bodem Omgevingswet. Deze wet was op het moment van de internetconsultatie aanhangig in de Tweede Kamer, is intussen daar aangenomen en ligt momenteel bij de Eerste Kamer.

Openbare internetconsultatie van 10 juli tot en met 11 september 2018

Het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet heeft tot doel Rijksregels voor bodem toe te voegen aan de Omgevingswet. De regels in het Aanvullingsbesluit bodem bevatten de volgende milieubelastende activiteiten:

- graven in de bodem;
- opslaan van grond en baggerspecie;
- bodemsanering;
- toepassen van bouwstoffen, grond en baggerspecie;
- toepassen van mijnsteen;
- het aanwenden van meststoffen en andere stikstofhoudende verbindingen.

Deze regels krijgen een plek in het Besluit activiteiten leefomgeving. Tevens worden er instructieregels gesteld over het bouwen op verontreinigde grond en voor het toepassen van grond en baggerspecie. De instructieregels worden toegevoegd aan het Besluit kwaliteit leefomgeving. Daarnaast worden het Omgevingsbesluit aangevuld en een aantal andere besluiten gewijzigd (invoeringsbepalingen). Met dit wetsvoorstel worden met name algemene en gebruiksvriendelijke regels opgesteld. Tevens wordt ingezet op vermindering van de onderzoekslasten voor de gebruikers. Er vindt momenteel nog onderzoek plaats naar de financiële effecten van het aanvullingsbesluit. Een notitie met de belangrijkste conclusies van het onderzoek is op 14 augustus 2018 gepubliceerd op de consultatiepagina onder 'overige documenten'.

De internetconsultatie

Participanten konden op het gehele ontwerpbesluit en de nota van toelichting reageren. Het hoofdlijnen verslag geeft paragraafsgewijs de hoofdlijnen van de reacties beknopt weer. Er zijn in totaal 59 geldige reacties ingediend. Indiërs waren overheidsorganisaties of aan de overheid gelieerde organisaties (28), commerciële organisaties, bedrijven en branche-organisaties (27) maatschappelijke organisaties (2) alsmede een particulier. De afzonderlijke participanten staan vermeld in de bijlage.

Hieronder volgt een hoofdlijnenverslag waarin de belangrijkste reacties beknopt worden weergegeven. De reacties worden ingedeeld in vier categorieën: overheden, bedrijfsleven (bedrijven en branche), maatschappelijke organisaties, particulieren. Wanneer dit door de participanten wordt aangegeven worden de paragrafen, waarop deze reacties betrekking hebben, vermeld, in andere gevallen worden de reacties weergegeven per onderwerp.

Het verslag is ingericht rond een of meerdere samenhangende thema's. Eerst worden de algemene reacties vermeld, vervolgens wordt ingegaan op de specifieke reacties per paragraaf.

We geven in bullets de meest toonaangevende reacties weer. Gezien het grote aantal reacties is ervoor gekozen geen verhaallijn op te stellen, maar gemaakte opmerkingen letterlijk weer te geven. Alle hieronder vermelde reacties zijn opinies van de desbetreffende participanten, en hiermee ook de verantwoordelijkheid van de betrokkenen. De hieronder vermelde uitspraken zijn aldus geen weergave van het standpunt van IenW.

INDEX

1a Algemene opmerkingen. *reacties bedrijfsleven*

1b Algemene opmerkingen. *reacties overheden*

2a Administratie en registratie. *reacties bedrijfsleven*

Paragraaf 4120 bodemsanering

Paragraaf 4132 toepassen van grond en baggerspecie

Paragraaf 4122 toepassen van bouwstoffen

Paragraaf 4121 opslaan, zeven

2b Administratie en registratie. *reacties overheden*

Paragraaf 4120 bodemsanering

Paragraaf 4121 opslaan, zeven

3a Overgangsrecht *reacties bedrijfsleven*

3b Overgangsrecht *reacties overheden*

4a Diepe plassen *reacties bedrijfsleven*

5a Bodemsanering *reactie bedrijfsleven*

Paragraaf 4120 bodemsanering

5b Bodemsanering. *reactie overheden*

Paragraaf 3220 bodemsanering

Paragraaf 4120 bodemsanering

6a Evaluatie *reactie bedrijfsleven*

6b Evaluatie *reactie overheden*

Paragraaf 4120 bodemsanering

7a Inrichten Bevoegdheden, gezagsstructuur en handhaving *reactie bedrijfsleven*

Paragraaf 4120 bodemsanering

7b Inrichten Bevoegd gezag, gezagsstructuur en handhaving *reactie overheden*

Paragraaf 3218 Graven onder intentiewaarde

Paragraaf 4121 opslaan zeven

7c Inrichten Bevoegd gezag, gezagsstructuur en handhaving

reactie maatschappelijke organisaties

8a MBA Graven *reacties bedrijfsleven*

Par 4119 graven boven de interventiewaarde

8b MBA Graven *reacties overheden*

Paragraaf 4118 graven onder intentiewaarde

9a Grondwater *reacties bedrijven*

Paragraaf 3218 graven onder de intentiewaarde

Paragraaf 4120 bodemsanering

Paragraaf 522 voorafgaand bodemonderzoek

9b Grondwater reacties overheden

Paragraaf 3218 graven onder de intentiewaarde

Paragraaf 4118 graven onder de intentiewaarde

Paragraaf 3219 graven boven de intentiewaarde

Paragraaf 4119 graven boven de intentiewaarde

Paragraaf 3220 bodemsanering

Paragraaf 4120 bodemsanering

Paragraaf 522 voorafgaand bodemonderzoek

9c Grondwater reactie particulieren

Paragraaf 3220 bodemsanering

10a Informatieplicht/meldplicht reactie bedrijven

Paragraaf 3218 graven onder de intentiewaarde

Paragraaf 3219 graven boven de interventiewaarde

Paragraaf 4119 graven boven de intentiewaarde

Paragraaf 3220 bodemsanering

Paragraaf 3221 opslaan van grond en baggerspecie

Paragraaf 4123 toepassen van grond en baggerspecie

Paragraaf 4117 vernietigen zode van gras

Paragraaf 4121 opslaan zeven

10b Informatieplicht/meldplicht reactie overheden

Paragraaf 3218 graven onder de intentiewaarde

Paragraaf 4118 graven onder de interventiewaarde

Paragraaf 3219 graven boven de interventiewaarde

Paragraaf 4119 graven boven de interventiewaarde

Paragraaf 3220 bodemsanering

Paragraaf 4120 bodemsanering

Paragraaf 4123 toepassen van grond en baggerspecie

Paragraaf 4121 opslaan zeven

11a Lasten reactie bedrijfsleven

Paragraaf 4123 opslaan van grond en baggerspecie

11b Lasten reactie overheden

Paragraaf 4120 bodemsanering

Paragraaf 4121 opslaan zeven

12a Maatwerk reacties bedrijfsleven

Paragraaf 4123 opslaan van grond en baggerspecie

Paragraaf 4122 toepassen van bouwstoffen

12b Maatwerk reacties overheden

Paragraaf 4119 graven boven de interventiewaarde

Paragraaf 4120 bodemsanering

Paragraaf 3221 opslaan van grond en baggerspecie

Paragraaf 4122 toepassen van bouwstoffen

13a Diepe plassen reacties bedrijfsleven

Paragraaf 4123 toepassen van grond en baggerspie

14a Milieu reacties bedrijfsleven

Paragraaf 4119 graven boven de intentiewaarde
Paragraaf 4120 bodemsanering
Paragraaf 3221 opslaan van grond en baggerspecie
Paragraaf 4123 toepassen van grond en baggerspecie

14b Milieu reacties overheden

Paragraaf 4119 graven boven de intentiewaarde

14c Milieu reactie maatschappelijke organisaties

15a Normering en toetsing reactie bedrijfsleven

Paragraaf 2140 bodemsanering

15b Normering en toetsing reactie overheden

Paragraaf 3218 Graven onder interventiewaarde

Paragraaf 4118 onder de interventiewaarde

Paragraaf 3220 bodemsanering

Paragraaf 4120 bodemsanering

16a Onderzoek reactie bedrijfsleven

Paragraaf 4123 toepassen van grond en baggerspecie

Paragraaf 522 voorafgaand bodemonderzoek

16b Onderzoek reactie overheden

Paragraaf 3218 graven onder de intentiewaarde

Paragraaf 4118 graven onder de intentiewaarde

Paragraaf 4119 graven boven de intentiewaarde

17a Milieubedreigende stoffen reacties bedrijfsleven

17b Milieubedreigende stoffen reacties overheden

Paragraaf 3512

Paragraaf 4123 toepassen van grond en baggerspecie

Hoofdstuk 4 handelen met bouwstoffen.

17c Milieubedreigende stoffen reacties maatschappelijke organisaties

18a Toevalsvondst reactie overheden

19a Verontreiniging reacties bedrijfsleven

Paragraaf 4118 graven onder de intentiewaarde

Paragraaf 4119 graven boven de interventiewaarde

Paragraaf 4123 toepassen van grond en baggerspecie

19b Verontreiniging reacties overheden

Paragraaf 3219 graven boven de intentiewaarde

Paragraaf 4123 toepassen van grond en baggerspecie

20a Zorgplicht reactie maatschappelijke organisaties

20b Zorgplicht reactie overheden

21a Afvoer/Opslag/termijnen/afstanden reacties bedrijfsleven

Paragraaf 3218 Graven onder intentiewaarde.

Paragraaf 4118 Graven onder intentiewaarde.
Paragraaf 4119 graven boven de intentiewaarde
Paragraaf 3221 opslaan grond en baggerspecie
Paragraaf 4123 toepassen van grond en baggerspecie
Paragraaf 4121 zeven opslaan

21b Afvoer/Opslag/termijnen/afstanden reacties overheden

Paragraaf 3218 Graven onder intentiewaarde
Paragraaf 4118 Graven onder intentiewaarde.
Paragraaf 3219 graven boven de intentiewaarde
Paragraaf 4119 graven boven de intentiewaarde
Paragraaf 4120 bodemsanering
Paragraaf 3221 opslaan grond en baggerspecie
Paragraaf 4123 toepassen van grond en baggerspecie
Paragraaf 4121 zeven opslaan

22a Partij-indeling/scheiding/samenvoeging grond reacties bedrijfsleven

Par 4118 Graven onder de intentiewaarde
Par 4121 opslaan zeven
Par 4123 toepassen van grond en baggerspecie

22b Partij-indeling/scheiding/samenvoeging grond reacties overheden

Par 3218 Graven onder de intentiewaarde
Par 4118 graven onder de intentiewaarde
Par 4119 graven boven de intentiewaarde
Par 4121 opslaan/zeven

22c Partij-indeling/scheiding/samenvoeging grond reacties particulieren

23 Opmerkingen adviescollege Toetsing Regeldruk (ATR)

1a Algemene opmerkingen reacties bedrijfsleven

- Het uitgangspunt van het Aanvullingsbesluit om integraal naar bodem te kijken en daarbij zowel fysische, chemische als biologische eigenschappen van het bodem- en watersysteem in relatie tot functies (pijler 2) te beschouwen, ondersteunen wij van harte. In de uitwerking van de regels gaat het echter (bijna) volledig om de chemische kwaliteit. Wij zien dat als een onevenwichtigheid.
- Het is aan de gemeenten om in het Omgevingsplan invulling te geven aan fysische en biologische aspecten van de bodem, naast de chemische aspecten (pag. 87). Wij maken ons zorgen over de aandacht voor het bodem- en watersysteem als onderligger in het Omgevingsplan. Dit wordt naar onze mening veroorzaakt door grote aandacht voor bovengrondse thema's en (in toenemende mate) gebrek aan deskundigheid over de ondergrond in veel gemeentelijke organisaties. Sturing van het rijk op deze punten vinden wij wenselijk. Daarvoor moet het rijk regels stellen voor op te nemen bodemaspecten in de omgevingsvisie en het omgevingsplan.
- Naar onze mening was het uitgangspunt dat erkenningsplichtige werkzaamheden ongewijzigd zouden worden opgenomen in het Aanvullingsbesluit. Wij constateren dat het Aanvullingsbesluit op een aantal punten wel leidt tot wijziging van erkenningsplichtige werkzaamheden.

1b Algemene opmerkingen reacties overheden

- Voor dit document was de reactietermijn erg kort (vakantieperiode i.c.m. zeer omvangrijk document).
- De voorgestelde regelgeving wringt in een aantal gevallen met het behouden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en het bereiken en in stand houden van een goede omgevingskwaliteit.
- De indruk bestaat dat niet alle opmerkingen die zijn gemaakt m.b.t. de voorgelegde preconsultatie zijn verwerkt.

2a Administratie en registratie reacties bedrijfsleven

- In relatie tot het voorliggende Aanvullingsbesluit dient een expliciete verplichting te worden opgenomen ten aanzien van de registratie van meldingen en beschikbaarheid daarvan voor vooronderzoek.
- Verder zou de verwachting van de wetgever over het informatiebeheer door gemeenten beter kunnen worden toegelicht.
- Het is ook onduidelijk hoe de verdere professionalisering van het informatiebeheer wordt gestimuleerd.
- Van het bedrijfsleven en de burger wordt op meerdere plaatsen verlangd dat informatie wordt verkregen en doorgegeven aan het bevoegd gezag. Wij pleiten er dan ook voor alsnog een instructie op te nemen waarmee gemeenten verplicht worden de bij hun bekende bodeminformatie op een kaart in het Omgevingsplan vast te leggen en (openbaar) beschikbaar te stellen.

Paragraaf 4120 bodemsanering

- Artikel 4.1244 (beëindigen activiteit: gegevens en bescheiden) handelt over de gegevens en bescheiden die moeten worden verstrekt. Daar moet naar onze mening worden toegevoegd dat deze zijn opgesteld door de onderneming die de bodemsanering heeft begeleid en beschikt over een erkenning voor BRL SIKB 6000. (zie eis in art. 4.1238).

Paragraaf 4132 toepassen van grond en baggerspecie

- In artikel 4.1265 is, naar wij aannemen abusievelijk, de bewaarplicht van de gegevens onder artikel 4.1263, gekoppeld aan de verrichters van de activiteit die deze gegevens al aan het bevoegd gezag hebben overlegd. Het opnieuw opvragen of inzicht willen krijgen van deze gegevens is een onnodige bedrijfslast. Wij verzoeken de bewaarplicht van het 1e lid te verplaatsen naar het 2e lid.
- Artikel 4.1265 bepaalt dat de gegevens en bescheiden tot vijf jaar na afloop worden bewaard (= de gegevens en bescheiden die conform artikel 4.1263 voor aanvang van de activiteit 'toepassen van grond of baggerspecie' aan het bevoegd gezag worden verstrekt).
- Onduidelijk is, tot wie die bewaarplicht is gericht.

Paragraaf 4122 toepassen van bouwstoffen

- In de NvT op artikel 4.1260 lid 2 wordt gesteld dat er uitzonderingen zijn op de vrijstelling van de administratie van begeleidende documenten. Dit geeft verwarring. De uitzonderingen zouden niet indirect op administratief niveau gesteld moeten worden, maar juist direct op kwaliteitseisen. Voorstel om in 4.1259 (hetzelfde) lid 2 toe te voegen met de gegeven uitzonderingen.
- Afschaffing IBC. Alvorens tot definitieve afschaffing van de IBC categorie van het Bbk wordt overgegaan is er nog aandacht nodig voor de mogelijke toepassing van dit soort materialen op stortplaatsen. Hoewel de toepassing mogelijk niet in het Bbk of Ow hoeft te worden geregeld (maar in het Stortbesluit), is de categorie mogelijk nog gewenst in de toekomst.

Paragraaf 4121 opslaan, zeven

- In artikel 4.1247 worden per partij drie gegevens verplicht gesteld te administreren. De herkomst, de kwaliteitsklasse en de milieuverklaring (er staat per abuis nog kwaliteitsverklaring). Dit kan vereenvoudigd worden naar enkel de milieuverklaring. Hierin is de kwaliteitsklasse al verplicht vastgesteld. Ook de herkomst hoort in de milieuverklaring te zijn opgenomen. Dit laatste zullen wij nog bepleiten bij de opmerkingen op de aanpassing van het Bbk.

2b Administratie en registratie. reacties overheden

- De verplichting ontbreekt om de gegevens en bescheiden beschikbaar te hebben tijdens en na de activiteit zoals wel verplicht is bij toepassen van grond artikel 4.1265. Dit is noodzakelijk om in het veld toezicht op de tijdelijke opslag te hebben.
- Aangegeven wordt dat de regering een bodeminformatiekaart niet verplicht gaat voorschrijven (p.98). Gemeenten kunnen dan ook besluiten de registratie los te laten of op een minimaal niveau vorm te geven. Bestaande informatie wordt misschien niet meer geactualiseerd of gaat mogelijk zelfs verloren.

Paragraaf 4120 bodemsanering

- naast hoeveelheid ook kwaliteit van af te voeren grond opnemen zodat bodeminformatiesysteem up to date gehouden kan worden.
- Lid 1d: kwaliteit van het water opnemen?
- gegevens over evt bemaling opnemen? Duur debiet diepte invloed op omgeving etc?
- Bescheiden over bestemming grond; impliceert dat voldoende dat dat bonnen moeten zijn en dat niet kan worden volstaan met een mededeling?

Paragraaf 4121 opslaan, zeven

- Beschikbaar hebben van gegevens over opslaan: er ontbreekt de verplichting om de gegevens en bescheiden beschikbaar te hebben tijdens en na de activiteit, zoals wel verplicht is bij toepassen van grond artikel 4.1265. Dit is noodzakelijk om in het veld toezicht op de tijdelijke opslag te hebben.

3a Overgangsrecht reacties bedrijfsleven

- Samenvattend pleit FODI/Cascade ervoor om de invulling van het overgangsrecht voor toepassing van grond en bagger in diepe plassen nog eens te bezien in samenhang met de ministeriële regeling van het nieuwe MHT en de in dit kader nog op te stellen BET.
- Voor diepe plassen is een overgangsrecht vastgelegd van drie jaar. Dit is te kort. Vergunning voor het herinrichten van diepe plassen hebben veelal een langere looptijd (circa 10 jaar). De vergunning eerbiedigen.
- In het 3e lid is wordt voor diepe plassen een overgangsrecht vastgelegd van drie jaar. Dit is onacceptabel kort. Wij pleiten voor "eerbiedigende werking" ofwel, een afgegeven vergunning moet blijven gelden tot het project is afgerond. Tijdens het spel de regels veranderen kan (en zal) leiden tot meer kosten die door de uitvoerende partij niet meer verhaald kunnen worden op de opdrachtgever.
- Daarnaast zijn wij van mening dat ook de resultaten van de BET betrokken moeten worden bij de invulling van het overgangsrecht. Immers, hoe groter de effecten voor lopende projecten, des te sterker zijn de argumenten van het bedrijfsleven voor eerbiedigend overgangsrecht voor lopende projecten.
- De hele exploitatie en realisatie is gekoppeld aan deze termijn. Dit is in veel gevallen ook zo vastgelegd in een Nota Bodembeheer en Locatiespecifiek Beleid. Zo komt de realisatie van herinrichtingen van diepe plassen qua tijdsduur alsook financieel in gevaar. Wij pleiten er dan ook voor om de overgangstermijn voor toepassen in een diepe plas te verlengen naar maximaal 10 jaar.

- Een overgangstermijn van slechts 3 jaar voor toepassing in diepe plassen is overigens in strijd met lid 2. waarin de overige toepassingen van grond en bagger genoemd worden en waarvoor een veel ruimere overgangstermijn is opgenomen.
- In 2020 is het niet meer toegestaan (met in achtname van een overgangsrecht zoals vermeld op pagina 162) IBC bouwstoffen toe te passen. Levert dit besluit geen beperkingen op voor een nuttige toepassing van andere minerale afvalstoffen?
- Toch maken wij ons zorgen over de overgangsperiode van meerdere jaren. De uitvoering en naleving van regelgeving zal door het overgangsrecht, het ontbreken van complete en goed doordachte omgevingsplannen, beperkingen van het digitaal stelsel en het ontbreken van ervaring bij initiatiefnemers, intermediairs en overheden niet eenvoudig zijn.

3b Overgangsrecht reacties overheden

- Aanpak grondwaterverontreiniging ernst geen spoed / bedrijvenregeling
Een deel van deze locaties is beschikt als ernstig, geen spoed en een ander deel is afgevallen in de spoedoperatie(en niet beschikt). Indien deze locaties thans worden aangepakt bij herontwikkeling worden bedrijven verplicht een bijdrage te leveren in de aanpak van de bron en/of pluim, aangevuld met subsidie uit de bedrijvenregeling. Blijft deze financiering in de toekomst mogelijk? Hoe is de verplichting tot saneren bij herontwikkeling geborgd nu ernst-geen spoed-gevallen niet onder het overgangsrecht vallen?
- Het overgangsbeleid voor de 'oude' verspreidingsregels is 1 jaar. Dit is aan de korte kant gezien de planmatige voorbereidingstijd van een baggerseizoen, tussen start voorbereiding en einde uitvoering zit ongeveer 2 jaar.

3c Overgangsrecht reactie particulieren

- Ik heb vernomen dat het overgangsrecht van de Aanvullingswet bodem waarschijnlijk nog wordt aangevuld om mogelijk te maken dat bodemverontreiniging die na 1 januari 1987 is veroorzaakt en die een overtreding is van artikel 13 Wbb ook onder de werking van de Omgevingswet nog met toepassing van dit artikel kan worden aangepakt. Klopt dit?

4a Diepe plassen reacties bedrijfsleven

- Het normenkader voor de toepassing van grond in diepe plassen wordt gewijzigd. Als ik het goed begrijp worden de eisen aan de analysemethodiek ook aangepast. Als dat zo is, zouden voor de toepassing van grond in diepe putten andere analysemethoden en -pakketten van toepassing zijn dan voor toepassing van grond op landbodembodem. Dit zou niet effectief zijn omdat daarmee na partijkeuring de afzetmogelijkheden van grond sterk gelimiteerd worden.
- De huidige handreiking biedt de mogelijkheid om lokale afwegingen te maken. Zo kunnen voor de leeflaag LMW's worden vastgesteld waarbij de doelen uit het waterbeheerplan gehanteerd worden. In het nieuwe MHT is deze optie niet meer aanwezig.
- Voor vullichaam geen onderscheid meer tussen vrijliggende en niet-vrijliggende plassen.
- In bijlage 3 worden, voor het toepassen van bagger in een meestromende plas, de nieuwe normen uit het MHT (via de omrekenfactoren) vergeleken met de huidige normen. Hieruit blijkt dat met het nieuwe MHT de eisen voor het vullichaam (soms beduidend) strenger zullen zijn dan de huidige normen.
- De stelling uit het nieuwe MHT dat er minder maatwerk komt lijkt ingegeven door de wens om maatwerk onmogelijk te maken; generieke aanpak is immers reeds de uitgangssituatie in de huidige handreiking. In dat geval zou het beter geweest zijn als het nieuwe MHT zich zou hebben gericht op de maatwerk-regeling en niet op de generieke aanpak.
- Wij vinden dat het advies van de werkgroep Diepe plassen het kader moet vormen voor de vaststelling van het overgangsrecht, en dat het advies van betrokken overheden dus minimaal de ondergrens hiervoor zou moeten zijn, maar dat overeenkomstig ons eerdere advies bij voorkeur eerbiedigend overgangsrecht zou moeten gelden.
- Daarnaast zijn wij van mening dat ook de resultaten van de BET betrokken moeten worden bij de invulling van het overgangsrecht. Immers, hoe groter de effecten voor lopende projecten, des te

sterker zijn de argumenten van het bedrijfsleven voor eerbiedigend overgangsrecht voor lopende projecten.

- Ook de invoering van een Partijboekhouding zou hierbij een rol kunnen spelen.
- Samenvattend pleiten wij ervoor om de invulling van het overgangsrecht voor toepassing van grond en bagger in diepe plassen nog eens te bezien in samenhang met de ministeriële regeling van het nieuwe MHT en de in dit kader nog op te stellen BET.
- Overzie eerst de (lange termijn) consequenties voor de uitvoeringspraktijk en het normenstelsel in het algemeen. Ga de aanzuigende werking voor buitenlandse grond tegen.

5a Bodemsanering reactie bedrijfsleven

- In de Regeling Uniforme Saneringen (RUS) stond een speciale regeling voor sanering van spoorweggronden. Deze regeling zien we vooralsnog niet terug in het Aanvullingsbesluit. We zien graag dat deze regeling ook in de toekomstige wetgeving expliciet gehandhaafd blijft.
- De kwaliteitsborging bij grondstromen zorgt voor een enorm hoog percentage hergebruik van grond en andere secundaire producten. Wij pleiten voor het beschrijven van deze hoofdkeuze (meer dan alleen de detailbeschrijving in latere hoofdstukken van de Nota van Toelichting).
- Standaardaanpak saneringswerkzaamheden beperkend voor innovaties.
- Het Aanvullingsbesluit gaat ten aanzien van saneringswerkzaamheden uit van standaardaanpak. De mogelijkheid tot maatwerk wordt daarmee beperkt, tenzij dit door het bevoegd gezag wordt opgenomen in het Omgevingsplan. Innovatie die binnen het kader van de Beoordelingsrichtlijnen mogelijk is wordt daardoor beperkt. Dat is naar onze mening een onbedoeld effect.
- Overigens klinkt het vreemd dat een verbetering van de bodemgesteldheid benoemd wordt tot een milieubelastende activiteit.

Paragraaf 4.120 bodemsanering

- Omschrijft saneringsmethode die uitgevoerd dienen te worden ten gevolge vanuit BKL, artikel 5.85e. Twee standaardmethodes of een combinatie daarvan, artikel 4.1235 of 4.1236. Dit lijkt werkbaar, ervan uit gaande dat het in horizontale zin alleen het gedeelte betreft waar bouwactiviteit plaats vindt.

5b Bodemsanering. reactie overheden

- AANBEVELING: Ten behoeve van toezicht op de activiteit "bodemsanering" wordt aanbevolen dat de informatieplicht wordt omgezet in een meldingsplicht met een toets door het bevoegd gezag.
- Ook wordt met het huidige voorstel ten aanzien van verontreinigd grondwater geen invulling meer gegeven aan het uitgangspunt dat de vervuiler betaalt. Hiermee wordt onvoldoende invulling gegeven aan de Milieu-aansprakelijkheidsrichtlijn.
- Er wordt van uitgegaan dat alle spoedlocaties zijn gesaneerd of beheerst. Moeten deze locaties die mogelijk reeds gesaneerd zijn ook wanneer er geen nieuwe activiteit plaatsvindt niet toch op eventuele risico's beoordeeld worden. En wie is hiervoor verantwoordelijk /aansprakelijk ??
- Samenhang met het saneren van de bodem uit het BAL is onduidelijk. Ook hier speelt de onduidelijkheid over wie er bevoegd gezag is.
- Het is onduidelijk wanneer de regels voor bodemsanering 'aan' gaan of juist niet gelden. De koppeling met het omgevingsplan ontbreekt.
- Daarnaast is er over het resultaat van de MBA Bodemsanering geen oordeel van het bevoegd gezag opgenomen, maar alleen een informatieplicht beëindiging activiteit. Burgers en marktpartijen hechten aan een oordeel van het bevoegd gezag een belangrijke waarde bij verkooptransacties en voor beslissingen om een nieuwe gebruiksfunctie te starten (is de leeflaag goed aangebracht).
- De bescherming tegen andere mogelijke gevaren van bodemverontreiniging, zoals die ten gevolge van ecologische risico's, is neergelegd bij decentrale overheden. De kans op verschillen in het land met betrekking tot het nemen van (andere) saneringsmaatregelen nemen toe.
- Het is onduidelijk wanneer de regels voor bodemsanering 'aan' gaan of juist niet gelden. De koppeling met het omgevingsplan mist. De MBA is nu zo ruim geformuleerd dat bijna elke graafactiviteit kan worden gezien als een beperking van de blootstelling aan de verontreiniging.

- Daarnaast is er over het resultaat van de MBA Bodemsanering geen oordeel van het bevoegd gezag opgenomen, maar alleen een informatieplicht beëindiging activiteit. Beter is het dan om dit een formele status te geven die tevens kenbaar is voor betrokkenen.
- Voor onverwachte, niet eerder gesignaleerde risicovolle verontreiniging is de toevalsvondst geïntroduceerd met de gedachte dat dit niet erg vaak zou voorkomen. De laatste jaren is echter duidelijk geworden dat dit uitgangspunt niet juist is. De aanvullingswet en het aanvullingsbesluit bodem is niet ingericht om een dergelijke saneringsoperatie vorm te geven.
- Ongedaan maken van blootstelling aan verontreiniging van de bodem; dit geldt ook als je licht tot matige grond verwijdert of isoleert. Op basis van dit artikel is bodemsanering veel breder dan de huidige wet- en regelgeving. Is dit ook de bedoeling?

Paragraaf 3220 bodemsanering

- Saneren is nodig bij risico's die ook kunnen voortkomen uit het grondwater. Het saneren van de verontreiniging moet geheel bij één bevoegd gezag liggen en het saneren van grondwater is dan ook een milieubelastende activiteit. Het saneren van de bodem valt niet onder de aanwijzing als de maatregelen zijn gericht op verontreiniging van het grondwater of waterbodem. Moet dit worden gelezen, dat als graafwerkzaamheden worden verricht om de kern van bijvoorbeeld een minerale olie verontreiniging uit de grond te verwijderen? Dit geeft de ongewenste mogelijkheid om in afwijking van het gemelde te beginnen wanneer men zin heeft en dat pas twee dagen later te hoeven melden. De werkzaamheden kunnen dan al afgerond zijn. Dit werkt goede handhaving tegen.

Paragraaf 4120 bodemsanering

- Hier analoog aan de vorige 2 paragrafen iets opnemen over gescheiden ontgraven en tijdelijke opslag.

6a Evaluatie reactie bedrijfsleven

- Spoedig een onafhankelijke beleidsevaluatie van vergunningsstelsel Kwalibo.
- In het Aanvullingsbesluit wordt het Kwalibostelsel zonder nadere motivatie in stand gehouden.
- Als sector pleiten wij derhalve voor een gedegen evaluatie van het huidige normenstelsel en trachten wij het toezicht op de normdocumenten te beperken tot de essentiële zaken, vanuit de gedachte die past bij risico gestuurd toezicht.

6b Evaluatie reactie overheden

- Bodeminformatie. Het indienen van een evaluatieverslag na saneren is straks geen verplichting meer en het bevoegd gezag hoeft ook niet meer te beoordelen of de sanering goed is uitgevoerd. Door de evaluatie niet te verplichten is er geen duidelijkheid over de actuele chemische kwaliteit van de grond.
- Geen evaluatiemoment. Daarnaast is er over het resultaat van de MBA Bodemsanering geen oordeel van het bevoegd gezag opgenomen, maar alleen een informatieplicht beëindiging activiteit. Ook vanuit lastendruk voor het bevoegd gezag is een mogelijkheid om het eindresultaat goed of af te kunnen keuren van belang.

Paragraaf 4120 bodemsanering

- Er is geen goedkeuring van het bevoegd gezag op het evaluatieverslag meer nodig. Initiatiefnemers hechten er meestal waarde aan om een oordeel over hun werkzaamheden te ontvangen van het bevoegd gezag. Moet het resultaat van de sanering dan wel worden vastgelegd in het digitaal stelsel? Wij zijn hier voorstander van. Als uit de evaluatie blijkt dat niet is gedaan wat er vooraf was aangegeven, of dat er fouten zijn gemaakt: wat kan het bevoegd gezag dan doen in het kader van handhaving?

7a Inrichten Bevoegdheden, gezagsstructuur en handhaving reactie bedrijfsleven

- Verdergaande decentralisatie. De vraag die NS stelt is of het niet zinvol is een generiek bodembeleid vast te stellen voor dit type grootschalige lintvormige infrastructurele werken. Bijvoorbeeld in de vorm van een landelijke bodembeheerkaart, waarop lagere overheden slechts bij uitzondering en goed gemotiveerd een uitzondering mogen maken. Verdergaande decentralisatie is nadelig voor organisaties die grootschalige lintvormige infrastructuur beheren.

- Zoals de titel AbB doet vermoeden is dit besluit ingericht op eisen omtrent Milieubelastende Activiteiten op landbodem. Hiermee mag aangenomen worden dat geen invulling is/wordt gegeven op MBA graven, opslag en saneren(de handeling) in een oppervlaktewaterlichaam en daarmee regelvrij is. Of wordt dit projectafhankelijk middels projectbesluit dan wel en per oppervlaktewaterlichaam middels maatwerkregels of waterschapsverordening geregeld? Dit laatste zou impliceren dat RWS / Waterschappen vrij spel hebben om (eigen) eisen te stellen omtrent graven, opslaan en saneren in oppervlakterwaterlichaam. Dit is onwenselijk, omdat hiermee een lappendeken ontstaat van verschillende regels.
- Toezicht en handhaving gericht op het te beschermen milieubelang (en geen doel op zich)
- Kwaadwillenden moeten handhavend worden aangepakt. Goedwillenden die iets niet goed doen moeten de goede kant op worden geduwd. Toezicht en handhaving moeten echter geen doel op zich zijn, het moet relevant zijn vanuit de oogmerken van het beschermen van milieu of gezondheid.
- Ruimte voor decentrale regels kan leiden tot een 'dubbel regime' voor de certificering en erkenning.
- Gelijk speelveld of lappendeken? In het Aanvullingsbesluit wordt gesproken dat er algemene bodemregels zijn opgesteld om te zorgen voor eenzelfde level speelveld voor alle gemeenten. Is voorzien in monitoring daarvan en waar nodig bijsturing?
- Gemeenten kunnen hun eigen normwaarden vaststellen. Wie heeft het overzicht over deze waarden?
- Wij zijn van mening dat het niet op rijksniveau reguleren van minder dan 25m3 grondverzet met grond die is verontreinigd boven de Interventiewaarde tot onaanvaardbare risico's voor het milieu en de gezondheid leidt.

Paragraaf 4120 bodemsanering

- Vanuit het oogpunt van decentralisatie onder de Omgevingswet, kunnen in de toekomst sterke verschillen tussen gemeentes optreden, ook op het gebied van eisen aan de bodem. Voorkomen dat landelijk opererende bedrijven te maken krijgen met een lappendeken aan verschillende regels en (administratieve) lasten.

7b Inrichten Bevoegd gezag, gezagsstructuur en handhaving reactie overheden

- Wij verwachten dat IenW de positie van toezichthouders niet verder laat afkalven, maar juist versterkt.
- Handhaafbaarheid bij optreden verontreiniging. Er zijn zorgen over de afdwingbaarheid van het verwijderen van aangetroffen verontreiniging als die er toch blijkt te zijn.
- Verantwoordelijkheden opdrachtgever borgen in artikel 15 en 18 Bbk Aanbeveling 19 geeft aan om stevig in te zetten op het bevorderen van professioneel opdrachtgeverschap. Aanbevolen wordt om de inspanning van de implementatie na deze evaluatie te verschuiven van de lokale beleidsvorming naar de lokale uitvoering, waarbij onder andere de professionaliteit van de opdracht gevende overheid versterkt moet worden.
- Voor een effectieve aanpak van complexe bodemverontreinigingen is het essentieel dat het bevoegd gezag voor verontreiniging van bodem en grondwater bij één partij wordt gelegd.
- Wij vinden het ongewenst dat gemeenten kunnen afwijken van de gestelde algemene regels en óók onder de grenswaarde van 25m3 grondverzet eigen regels kunnen gaan stellen voor meldingsplicht, tijdelijke uitname en bodemonderzoek. Wij verzoeken daarom om dit aan te passen.
- Wij pleiten ervoor om regels voor het tijdelijk uitplaatsen van grond met verontreinigingen zo veel mogelijk vorm te geven als algemene regels die landelijk gelden. Voorkomen moet worden dat door(nieuwe) lokale bevoegdheden er een veelheid aan (eigen) decentrale regels ontstaat
- saneringslocaties krijgen tot 2021 een WKPB vermelding erna enkel nog wanneer is sprake is vaneen "actieve nazorg" dit is niet gelijkwaardig voelt eerder las rechtsongelijkheid
- Saneren met als doel het beschermen van de grondwaterkwaliteit. Samenhang met het saneren van de bodem uit het BAL is onduidelijk. Ook hier speelt de onduidelijkheid over wie er bevoegd gezag is, BAL zegt niet de gemeente (zie artikel 3.48h).

- Gescheiden houden van verschillende kwaliteiten wordt genoemd als een van de belangrijkste zaken. Er wordt volledig voorbijgegaan aan dat deze regels niet tot slecht te handhaven zijn. Zeker daar waar deze werkzaamheden niet behoeven te worden gemeld.
- Toezicht en handhaving. Door het ontbreken van landelijke normen is sprake van complexe en lange toezichts- en handhavingssituaties.
- Wie is bevoegd gezag voor het bemalen (onttrekken) in het kader van de MBA graven?
- Voor een effectieve aanpak van bodemverontreinigingen is het essentieel dat het bevoegd gezag voor verontreiniging van bodem en grondwater bij één partij wordt gelegd.
- Wij hebben zorgen over de achteruitgang in de informatiepositie van het bevoegd gezag. Er is weinig aandacht voor het vraagstuk hoe het bevoegd gezag bij verminderde meld- en informatieplichten aan de informatie moet komen die nodig is om zaken te beoordelen en zo nodig te interveniëren.
- Er zijn weinig aanknopingspunten in de rijksregels opgenomen voor het toetsen van handelingen in verontreinigde bodem.
- Door het ontbreken van landelijke normen is sprake van complexe en lange toezichts- en handhavingssituaties.
- Wie is bevoegd gezag voor het bemalen (onttrekken) in het kader van de MBA graven? Het waterschap wordt geacht voor niet door het Rijk vergunningplichtig gestelde onttrekkingen een beoordelingskader te ontwikkelen. Is het waterschap dan bevoegd voor het bemalen onder MBA graven? Of is dit de gemeente omdat de gemeente bevoegd is voor de MBA graven?

Paragraaf 3218 Graven onder intentiewaarde

- Ook zijn wij van mening dat het in de uitvoering belemmerend werkt als er twee bevoegde gezagen zijn voor een relatief eenvoudige activiteit zoals het saneren van een kleine verontreiniging in bodem en ondiep grondwater.

Paragraaf 4121 opslaan zeven

- De gemeente is bevoegd gezag voor de MBA opslaan. Het is ons niet duidelijk of binnen een bedrijf het voor het bedrijf bevoegde gezag dan ook bevoegd wordt voor het opslaan (bijv. de provincie bij een BRZO-bedrijf). Dit zou wel onze voorkeur hebben.

7c Inrichten Bevoegd gezag, gezagsstructuur en handhaving reactie maatschappelijke organisaties

- Waar nu het bevoegd gezag de provincie is, wordt dat in de meeste gevallen de gemeente. Is er bij met name de kleinere gemeentes genoeg kennis aanwezig over deze specialistische materie? Zal er nog een overzicht zijn van in de provincie aanwezige verontreinigingen en saneringen?
- Saneringen met het oog op grondwaterkwaliteit: eindverantwoordelijkheid, ambitieniveau en aanspreekpunt onduidelijk. Het is niet meer duidelijk welk bestuursorgaan (provincie, gemeente, waterschap) verantwoordelijk en kaderstellend is.
- Doordat voor een groter aantal bodemactiviteiten een meldingsplicht in plaats van een vergunningplicht gaat gelden (zonder mogelijkheid van bezwaar en beroep), en de verantwoordelijkheden tussen bestuursorganen gemeenschappelijk, en dus diffuser worden, wordt de rechtsbescherming van burgers en milieuorganisatie op dit dossier minder.
- Toegenomen taken en verantwoordelijkheden waterschappen voor grondwaterbeheer onduidelijk. Nader toe te lichten.
- Wij missen regelgeving m.b.t. (historische) verontreinigingen rondom de innamepunten voor oppervlaktewater.

8a MBA Graven reacties bedrijfsleven

- In vergelijking met het huidige bodembeleid wordt er in het aanvullingsbesluit Bodem meer ruimte geboden voor lokaal maatwerk. Met name voor het toepassen van grond vinden wij dit een zorgwekkende ontwikkeling. Om ongewenste transporten van grond en bagger over grote afstanden te voorkomen is juist een gelijkwaardig beschermingsniveau voor mens en milieu en een gelijk speelveld voor bedrijven nodig.
- Zoals de titel AbB doet vermoeden is dit besluit ingericht op eisen omtrent Milieubelastende Activiteiten op landbodem. Informatie geven over of en hoe regels gaan worden voor activiteiten in

een oppervlaktewaterlichaam. Hierbij is het wenselijk dat activiteiten op/in het grensgebied uniform zijn.

- In vergelijking met het huidige bodembeleid wordt er in het aanvullingsbesluit Bodem meer ruimte geboden voor lokaal maatwerk. Om ongewenste transporten van grond en bagger over grote afstanden te voorkomen is juist een gelijkwaardig beschermingsniveau voor mens en milieu en een gelijk speelveld voor bedrijven nodig.
- Grootschalig grondverzet (projecten) of delfstoffen-winning kenmerkt zich juist door het graven in het grondwater (danwel in oppervlaktewaterlichaam). Mag worden uitgegaan dat de regels voor MBA graven niet gelden voor werkzaamheden onder het grondwaterpeil? Graag toelichting hierop.
- Er wordt bij de MBA graven van grond onder of boven de interventiewaarde hetzelfde artikel genoemd. Dit brengt verwarring en onduidelijkheid. De duiding bij lid 2 van "verontreinigd of zwaar verontreinigd" moet aansluiten op herbruikbaarheid.
- De genoemde termijn van vier weken lijkt onvoldoende voor afvoeren van grond over hoogten bij civiele werken. Het is logischer om deze periode aan te passen naar acht weken om zo aan te sluiten bij de periode die genoemd is bij de speciale zorgplicht van artikel 2.10 lid 2 onderdeel j.
- Er wordt bepaald dat de bestemming van de afgevoerde grond moet worden doorgegevens aan het bevoegd gezag. Dit is een overbodige en lasten verhogende bepaling. De afgiftemelding van niet-herbruikbare materialen is al geregeld in de Wet Milieubeheer.
- Er wordt op Rijksniveau geen invulling gegeven op MBA graven, opslag en saneren in een oppervlaktewaterlichaam. Wij verzoeken dan ook om middels instructies er voor zorg te dragen dat de Rijksregels die gesteld worden aan graven opslag en saneren landelijk op gelijke wijze opgenomen moeten worden in de Waterschapsverordeningen. Slecht indien de lokale situatie aantoonbaar om afwijking vraagt mag een maatwerkregel worden gesteld.
- In het algemeen zijn de in het AB gehanteerde termijnen passend voor de praktijk van bouwen en bouwrijp maken, maar dat is uitgezonderd de termijn van maximaal 4 weken na afronden van de graafwerkzaamheden dat de ontgraven grond moet worden afgevoerd. Waarom deze termijn van 4 weken? In de praktijk kan grond, binnen het plan, vaak in een veel later stadium worden hergebruikt.
- Tijdelijk opslaan van vrijgekomen grond na graven. Wij zijn van mening dat grond die vrij komt bij bouwactiviteiten van al dan niet onderkelderde agrarische bouwwerken en die na de bouw gebruikt kan worden voor de aanberming, de erfverharding en het bouwen van sleufsilos voortdurend op het bedrijf behorende gronden bewaard dient te worden. Een termijn van vier weken doet geen recht aan de agrarische praktijk. Het past binnen de beoogde kringloopgedachte dat bedrijfseigen vrijgekomen grond functioneel hergebruikt wordt op het eigen bedrijf.
- Wij zien geen concrete voorbeelden over graven ten behoeve van drainage in landbouwgrond. In dit kader is een innovatief product is peil gestuurde onderwater drainage een belangrijke klimaatoplossing. Wij hechten er dan ook grote waarde aan dat voor de aanleg van drainage, dat alleen een omgevingsvergunning voldoende is, als die op grond van het bestemmingsplan nodig is.
- Informatie geven over of en hoe regels gaan worden voor activiteiten in een oppervlaktewaterlichaam. Hierbij is het wenselijk dat activiteiten op/in het grensgebied uniform zijn.
- Bij het uitvoeren van graafwerkzaamheden wordt een drempel gehanteerd van 25m³. In het Aanvullingsbesluit wordt gesteld dat in een dergelijk geval geen noodzaak is tot onderzoek, geen verplichtingen aan de orde is ten aanzien van melding, de Kwalibo regels niet van toepassing zijn en ook de inzet van milieukundige begeleiding niet vereist is. Is bescherming van de leefomgeving ook in die situaties voldoende geborgd? Wij hebben onze bedenkingen. Bij verontreinigingen boven interventiewaarde gaat het immers per definitie om niet-toepasbare grond.

Par 4119 graven boven de interventiewaarde

- In artikel 4.1222 is bij lid 2 onder g bepaald dat de naam en adres van de milieukundig begeleider een te melden gegeven is. In combinatie met het 3e lid betekend dit dat als er tijdens de werkzaamheden van milieukundig begeleider wordt gewisseld het werk 5 dagen moet worden stilgelegd. Dit is een onnodige zware bedrijfslast omdat de eis blijft gelden dat de milieukundig begeleider erkend is.
- Onder artikel 4.1225 lid 2 worden aan gescheiden houden fracties die niet herbruikbaar zijn vrijwel de gelijke eisen gesteld als bij graven onder de interventiewaarde. Wij zien onder dezelfde argumentatie ook hier graag een NIBM ondergrens van 25 m³ per fractie.

8b MBA Graven reacties overheden

- Ten opzichte van de preconsultatie zijn er geen wijzigingen aangebracht in de termijnen die nu in het aanvullingsbesluit "Bodem" zijn opgenomen voor de activiteiten graven en bodemsanering. Wij willen nogmaals onze zorgen uitspreken, deze genoemde termijnen worden als "krap" of "onhaalbaar" beschouwd. AANBEVELING: Kunnen de termijnen zoals nu opgenomen in het aanvullingsbesluit "Bodem" worden verruimd zodat een redelijke beoordelingstermijn is?
- In de Nota van toelichting 8.3 staat "Algemene regels voor graven gelden altijd" terwijl in 8.5 staat dat "Voor kleinschalig grond verzet < 25 m³ geen algemene regels gelden. In de tabel blz. 114 staat voor < 25 m³ zowel voor < als > Interventiewaarde geen regels. Maar zorgplicht is altijd van toepassing toch? Misschien achter geen regels (zorgplicht) opnemen.
- Ten opzichte van de preconsultatie zijn er geen wijzigingen aangebracht in de termijnen die nu in het aanvullingsbesluit "Bodem" zijn opgenomen voor de activiteiten graven en bodemsanering. Wij willen nogmaals onze zorgen uitspreken, deze genoemde termijnen worden als "krap" of "onhaalbaar" beschouwd. AANBEVELING: Kunnen de termijnen zoals nu opgenomen in het aanvullingsbesluit "Bodem" worden verruimd zodat een redelijke beoordelingstermijn is?
- Tijdelijke opslag. De tijdelijke opslag van 4 weken wordt als te kort ervaren zeker wanneer er tijdens de werkzaamheden afwijkend bodemprofielen worden aangetroffen en in het kader van de afzet nog onderzoek dient plaats te vinden.
- In vergelijking met het huidige bodembeleid wordt er in het aanvullingsbesluit Bodem meer ruimte geboden voor lokaal maatwerk. Met name voor het toepassen van grond vinden wij dit een zorgwekkende ontwikkeling. Om ongewenste transporten van grond en bagger over grote afstanden te voorkomen is juist een gelijkwaardig beschermingsniveau voor mens en milieu en een gelijk speelveld voor bedrijven nodig.
- Wij vinden het goed dat er een onderscheid wordt gemaakt tussen projectmatig graven en saneren. Ook een pluspunt is dat er geen beperking meer is op stoffen, en dat daardoor ook stoffen als PCB er onder vallen. Bij de uitwerking van de regels vinden wij echter dat het gelijkwaardig beschermingsniveau onvoldoende is gewaarborgd.
- De gestelde rijksregels voor een milieubelastende activiteit zijn alleen van toepassing wanneer het bodemvolume waarin wordt gegraven meer is dan 25 m³. Dit betekent ook dat beneden deze grens geen meldings- of informatieplicht geldt voor een initiatiefnemer, met het gevaar dat er dan wordt gewerkt in en met verontreinigde grond. Wellicht kan een informatieverplichting hiervoor een oplossing bieden.
- Verder heeft de gemeente geen mogelijkheid om met maatwerk de interventiewaarden bodemkwaliteit in het omgevingsplan aan te passen. Het verdient dan ook overweging, te voorzien in de mogelijkheid om de omgang met interventiewaarden desgewenst aan te kunnen passen.
- Onder de aanwijzing van de milieubelastende activiteit graven in de bodem wordt niet het graven in het grondwater of de waterbodem begrepen. Het verdient overweging de mogelijkheid van vereenvoudiging van regels voor het graven in de bodem in relatie tot het graven in grondwater nader te bezien.
- Het is niet onmiddellijk duidelijk wanneer er sprake is van graven en wanneer van saneren. Het criterium voor MBA saneren is het verminderen van de blootstelling. Het zou beter zijn om de MBA saneren te definiëren als een activiteit met de bedoeling om de blootstelling te verminderen.
- Verbreden bodemambities. Bij de activiteit graven zullen in de praktijk veel meer aspecten moeten worden meegenomen dan die in het BAL zijn genoemd. Hoe zit het met risico's voor de werknemer die in dat kleinschalige graafwerk uitvoert? Betekent dit dat ik dan onderzoek moet gaan doen bij elk boomgat vanwege Arbo?
- Er kunnen ook onacceptabele risico's aanwezig zijn door een volume kleiner dan 25 m³. Daarnaast wordt verwezen naar waarde als bedoeld in 5.58b, maar deze kent geen waarde. Moeten die worden berekend op basis van 5.85c? Verder wordt voor asbest geen waarde gegeven in de tabel XXIII.

Paragraaf 4118 graven onder intentiewaarde

- tijdelijke uitname. Toevoegen: terugplaatsen gebeurt voor zover redelijkerwijs mogelijk onder dezelfde ...

- Maakt de formulering “terugplaatsen in hetzelfde ontgravingsprofiel” duidelijk dat het profiel hersteld moet worden? Of kun je lezen dat het ontgraven spul terug moet in de sleuf al dan niet gemengd.

9a Grondwater reacties bedrijven

- Grondwater Grootschalig grondverzet (projecten) of delfstoffenwinning kenmerkt zich juist door het graven in het grondwater (dan wel in oppervlaktewaterlichaam). Mag worden uitgegaan dat de regels voor MBA graven niet gelden voor werkzaamheden onder het grondwaterpeil? Graag toelichting hierop.
- Een vloeistofdichte bodemvoorziening is te rigide en kostenverzwarend en past niet voor het opslaan van partijen grond. Wel voor een (vergunde) inrichting en voor het bewerken van afvalstoffen (zwaar verontreinigd).
- Bij opslag van een partij grond zonder vloeistofdichte voorziening is het opvangen van water niet mogelijk. Deze eis zonder bodembeschermende voorzieningen is vanuit praktisch opzicht niet uitvoerbaar.
- Gemeente en provincie kunnen voorwaarde stellen aan de chemische kwaliteit van het grondwater. Dit staat in toelichting. Waar dit terug komt in BAL of BKL is niet duidelijk. Ook niet duidelijk of hiermee een omgevingsvergunning kan worden geweigerd.
- Saneringen met als doel het beschermen van de grondwaterkwaliteit. Hier kunnen gemeenten verplichtingen in opnemen. Lokale verschillen?
- Grondwater. Hier wordt gesteld dat S en I waarde uit circulaire niet meer terugkomen. Heeft dit invloed op aanvragen voor Omgevingsvergunning? Het kader wordt gevormd door kaderrichtlijn water en grondwaterrichtlijn.
- Grondwaterbeheer in de knel. De opsplitsing van verantwoordelijkheden voor grondwater alsmede het verlaten van het bestaande instrumentarium (inclusief normenkader), en het terugvallen op de grondwaterrichtlijn zorgen voor onduidelijke situaties en knelpunten in de praktijk.
- Er zijn nauwelijks handvatten om aan een gestage verbetering van de grondwaterkwaliteit te werken. Alleen daar waar activiteiten plaatsvinden kunnen tegelijk voorwaarden aan kwaliteitsverbetering worden gesteld. Dat baart ons zorgen omdat wij zonder actief ingrijpen in sommige situaties een verdere vergrijzing van het grondwater verwachten.
- Met het oog op de bescherming van de gezondheid, het beschermen van de kwaliteit van de bodem(grond en grondwater) en het doelmatig beheer van afvalstoffen is Kwalibo van toepassing. Kwalibo is daarmee ook van toepassing op grondwater. Wij pleiten er derhalve om de Kwalibo-regeling blijvend van toepassing te verklaren op de bescherming van het grondwater en dat er een wettelijke verankering met de Kaderrichtlijn water en de Grondwaterrichtlijn plaatsvindt.
- In het voorgestelde Aanvullingsbesluit valt het graven in het grondwater en het graven in de waterbodem buiten de aanwijzing van milieubelastende activiteiten. Beperkt het Aanvullingsbesluit zich hiermee enkel tot de laag boven het freatische grondwater?
- Wij verzoeken u nadrukkelijk om een regeling te treffen in het Aanvullingsbesluit zodat het mogelijk blijft om de ingezette gebiedsgerichte aanpak te blijven continueren en verder uit te kunnen rollen naar het gehele havengebied, ook na ingang van de Omgevingswet, onder bevoegd gezag van het college van B&W.
- Verder valt het op dat het Aanvullingsbesluit niet of nauwelijks invulling geeft aan de regelgeving voor het compartiment grondwater.

Paragraaf 3218 graven onder de intentiewaarde

- Bij de aanwijzingen van graven in artikel 3.48c en artikel 3.48e wordt in het 3e lid het graven in het grondwater en in de waterbodem, zowel onder het oppervlaktewater al in de droge oevers, uitgesloten van de MBA. Dit lijkt ons een te brede uitsluiting. In Nederland zit je bij graafwerkzaamheden al snel op diepte van het grondwater. Ook zijn er aanzienlijke delen van oppervlaktewaterlichamen die droog liggen en niet van de landbodem zijn te onderscheiden.

Paragraaf 4120 bodemsanering

- Lozingsroute. Het lozen van bronneringswater moet in de bodem of oppervlaktewater plaatsvinden. Van uit kosten efficiëntie en milieuoogpunt is lozen op riolering in een aantal gevallen een betere optie. Door het hier niet te noemen wordt deze route haast onmogelijk gemaakt.

- Regionaal kunnen sterke verschillen optreden. Hierbij treedt de vraag op of er een gelijk speelveld is voor ondernemers in naburige gemeenten.
- “Verbod “lozing van bronneringswater op het riool. Onduidelijkheid van grondwater. Zorgpunt is welke eisen kunnen gesteld worden bij aanvragen omgevingsvergunning ten aanzien van het grondwater.
- Artikelen 4.1240-4.1242 Grondwater afkomstig van bodemsanering dient te worden geloosd op of in de bodem (voorwaarden in BKL bijlage XX) of op een oppervlaktewater (emissiegrenswaarden). Wij stellen voor om het lozingspunt voor grondwater (bodem, oppervlaktewater, riool) te bepalen op basis van de lokale beschikbaarheid en niet op basis van de activiteit.

Paragraaf 522 voorafgaand bodemonderzoek

- Bij bodemonderzoek vrijkomend grondwater moet op het riool worden geloosd. Dit kan een behoorlijke inspanning zijn als er geen riool in de buurt is. Aangezien het om relatief kleine hoeveelheden gaat zou dit naar onze mening alleen dienen te gelden als er sprake is van verontreinigd grondwater.
- Als er sprake is van de lozing van grondwater, dan moet dit worden gemeld 4 weken voor aanvang. Bij de melding moet een bodemonderzoek zitten. Kan dit ook een NEN5725 onderzoek zijn als hieruit blijkt dat de locatie niet verdacht is (zie artikelen 5.7 b en c)?

9b Grondwater reacties overheden

- Ik wil onze zorg uitspreken over de borging van nazorg van historische grondwaterverontreinigingen.
- Gemeenten gaan over grondkwaliteit, grondwater ligt bij provincies en waterschappen. Maar gemeenten kunnen plannen maken die invloed hebben op het grondwater. Hoe kan hiervoor worden afgestemd?
- Dit Aanvullingsbesluit voegt geen regels toe over de beïnvloeding van verontreinigingspluimen door het onttrekken van grondwater.
- Meer dan nu het geval is, zullen waterschappen bij de vormgeving van het grondwaterbeheer rekening moeten houden met bestaande grondwaterverontreinigingen.
- Kan er enige mate van verduidelijking komen omtrent de taken en verantwoordelijkheden en de verplichte afstemming tussen de verschillende overheden in het kader van een goede bescherming van de kwaliteit en kwantiteit van het grondwater?
- Het grondwater is nu uitgesloten; hierdoor is er voor graven in verontreinigde grond beneden de grondwaterspiegel landelijk geen meldplicht, ook niet als dit boven de interventiewaarde is. Wij willen daarom naast het aandringen op een uitzondering op de meldingstermijn aandringen op een goede omschrijving van zowel spoedreparatie als vitale infrastructuur.
- Er kan dus beneden de grondwaterspiegel 1000 m3 boven de interventiewaarde verontreinigde grond ontgraven en afgevoerd worden. Zonder dat men hier weet van heeft. Hierdoor is het toezicht niet goed uitvoerbaar en kan verontreinigde grond >I in de schone keten komen.
- Ketentoezicht: zoals hierboven beschreven krijgen de toezichthouders geen meldingen van verontreinigde grond < Interventiewaarde, geen meldingen <25m3 >Interventiewaarde, geen meldingen bij werkzaamheden beneden het grondwaterpeil, ook niet als dit verontreinigde grond betreft. Kortom: de toezichthouders verliezen hun informatiepositie en de mogelijkheden om een zo compleet mogelijk beeld van de marktsituatie te krijgen en te houden.
- Handhaafbaarheid bij optreden verontreiniging. Er worden geen voorzieningen geëist bij opslag van grond met kwaliteit wonen en industrie, maar wel een eindonderzoek na het opslaan. Er zijn zorgen over de afdwingbaarheid van het verwijderen van aangetroffen verontreiniging als die er toch blijkt te zijn.
- Bij het lozen van restwater wordt "prevent en limit" te streng ingevuld. Met name voor (zware) metalen leidt dit tot een moeilijke en dure zuiveringsstap.
- Gebiedsgerichte aanpak van grond en grondwater. Ik verzoek u in de wetgeving een haakje op te nemen, waardoor het mogelijk blijft om bestaande initiatieven op het gebied van een gebiedsgerichte aanpak na inwerkingtreding van de Omgevingswet te blijven continueren en uitrollen.

- Saneren met als doel het beschermen van de grondwaterkwaliteit. Samenhang met het saneren van de bodem uit het BAL is onduidelijk. Ook hier speelt de onduidelijkheid over wie er bevoegd gezag is, BAL zegt niet de gemeente (zie artikel 3.48h).
- Er zijn geen toetsingswaarden voor grondwater dat wel bij bodemonderzoek wordt onderzocht. Niet duidelijk wanneer nader onderzoek geëist kan worden en hoe risico's kunnen worden bepaald
- De aanpak van grondwaterpluimen onder de Wetbodembescherming is geregeld via individuele saneringsplannen, waar veel maatwerk mogelijk is met als beleidskader de Circulaire Bodemsanering en één bevoegd gezag voor grond en grondwater. Wij vragen ons af of het wenselijk is dat de beleidsmatige en technische vertaling voor grondwatersanering decentraal per bevoegd gezag moet worden uitgewerkt.
- Er is op dit moment geen (digitaal) inzicht in alle grondwaterpluimen.
- Wateronttrekkingsactiviteiten die verontreinigingspluimen beïnvloeden. De bevoegdheid om regels te stellen ligt bij de waterschappen, terwijl de bevoegdheid voor de grondwaterkwaliteit ligt bij de provincies. Hoe zit het hier met het overgangsrecht bij lopende grondwatersaneringen. nog steeds niet duidelijk wie er nu over het grondwater gaat.
- Bij het aanwijzen van de milieubelastende activiteiten graven en saneren is het grondwater uitgesloten, dit wil zeggen het graven onder de grondwaterspiegel respectievelijk het nemen van maatregelen die zijn gericht op verontreiniging van grondwater. Wij vragen om heroverweging van deze 'knip', aangezien in een groot deel van westelijk Nederland er ondiepe grondwaterspiegels aanwezig zijn.
- Wij stellen voor om graven onder de grondwaterspiegel onderdeel te laten uitmaken van de MBA graven en saneren.
- Bij het toekennen van functies aan bodemgevoelige locaties wordt door de gemeente niet verplicht getoetst aan mogelijke gezondheidsrisico's door verontreinigd grondwater, terwijl hiervan wel degelijk sprake kan zijn.
- Voor grondwatersanering zijn in het geheel geen aanknopingspunten in de rijksregels opgenomen. Wij verzoeken om hierbij houvast /richting te bieden. Met name voor de wijze van toetsing van humane risico's vanwege het grondwater bij bouwen en bij toevalsvondst.
- In het ontwerp-aanvullingsbesluit is er ten aanzien van saneren of beheren van verontreinigd grondwater geen regeling opgenomen waardoor er geen sprake meer is van een met de Wet bodembescherming gelijkwaardig beschermingsniveau. Hiermee wordt onvoldoende invulling gegeven aan de Milieu-aansprakelijkheidsrichtlijn.
- Maar provincie en waterschappen hebben ook informatie nodig inzake de kwaliteit van het grondwater. Niet duidelijk is vastgelegd wie de informatie omtrent de grondwaterverontreiniging beheert.
- Provincies zijn primair verantwoordelijk voor de grondwaterkwaliteit en leggen dit samen met waterschappen vast in verplichte regionale waterprogramma's. Bovendien kunnen zij in een omgevings- en waterschap verordening aanvullende regels stellen tegen nieuwe verontreinigingen ter bescherming van het grondwater. Hoe verhoudt deze taak zich tot het reguleren van het beheer van historische stedelijke grondwaterverontreiniging en tot het reguleren van nieuwe grondwaterverontreinigingen?
- Het is ons onduidelijk op welke manier moet worden omgegaan met beschikte gevallen van grondwaterverontreiniging waarop invloed wordt uitgeoefend vanwege onttrekking t.b.v. werkzaamheden in de directe omgeving.
- Wij vinden het goed dat provincies een centrale rol krijgen in het beheer van grondwaterverontreinigingen. Provincies hebben een verantwoordelijkheid in het realiseren van de doelen en verplichtingen vanuit de kaderrichtlijn water en grondwaterrichtlijn.
- Door het wegvallen van de Wet bodembescherming dient een herimplementatie van de KRW plaats te vinden met betrekking tot grondwaterkwaliteit. Wij vragen ons af of het wenselijk is dat de beleidsmatige en technische vertaling voor grondwatersanering decentraal per bevoegd gezag moet worden uitgewerkt.
- Bij het aanwijzen van de milieubelastende activiteiten graven en saneren is het grondwater uitgesloten, dit wil zeggen het graven onder de grondwaterspiegel respectievelijk het nemen van maatregelen die zijn gericht op verontreiniging van grondwater. Wij vragen om heroverweging van

deze 'knip', aangezien in een groot deel van westelijk Nederland er ondiepe grondwaterspiegels aanwezig zijn. Wij stellen voor om graven onder de grondwaterspiegel onderdeel te laten uitmaken van de MBA graven en saneren.

- Gezondheidsrisico's. Bij het toekennen van functies aan bodemgevoelige locaties wordt door de gemeente niet verplicht getoetst aan mogelijke gezondheidsrisico's door verontreinigd grondwater, terwijl hiervan wel degelijk sprake kan zijn.
- Voor grondwatersanering zijn in het geheel geen aanknopingspunten in de rijksregels opgenomen. Wij verzoeken om hierbij houvast /richting te bieden. Met name voor de wijze van toetsing van humane risico's vanwege het grondwater bij bouwen en bij toevalsvondst.
- In het aanvullingsbesluit is een eenvoudige aanpak van een gecombineerde grond- en grondwaterverontreiniging niet mogelijk gemaakt. Wij zouden graag zien dat het bevoegd gezag in beide gevallen bij de gemeente wordt gelegd, met name voor ondiep (vooral stedelijk) grondwater
- Bemalen is nu opgenomen in de MBA graven. Toch lijkt het doelmatiger om van bemalen, (zuiveren) en lozen een aparte MBA te maken. Bemalingen zijn ook vaak nodig als er niet gegraven wordt, of de graafactiviteit voorbij is (bouwkuipen).
- De milieubelastende activiteiten hebben grotendeels betrekking op grond. Toch wordt in de artikelen vaak over bodem gesproken. Bodem is grond en grondwater (en bodemlucht). De artikelen gaan echter niet in op grondwater. Het wekt dan verwarring om over bodem te spreken.

Paragraaf 3218 graven onder de intentiewaarde

- De aanwijzing is niet graven in grondwater, te interpreteren als graven waarbij de grondwaterstand niet is verlaagd om zodoende niet in den droge te ontgraven. Niet wenselijk dat dit is uitgesloten.
- Lid2a: is gemeente dan ook bevoegd gezag voor bemalen en moet die dan ook effecten van bemalen toetsen aan regels waterschap?

Paragraaf 4118 graven onder de intentiewaarde

- Bemalen hoort bij de activiteit maar er zijn geen regels opgenomen voor bemalen en lozen.

Paragraaf 3219 graven boven de intentiewaarde

- Ook zijn wij van mening dat het in de uitvoering belemmerend werkt als er twee bevoegde gezagen zijn voor saneren van een kleine verontreiniging in bodem en ondiep grondwater.

Paragraaf 4119 graven boven de intentiewaarde

- Bemalen hoort wel bij de activiteit maar er zijn geen regels opgenomen voor bemalen en lozen.

Paragraaf 3220 bodemsanering

- Onduidelijk is de positie van het grondwater. Artikel 4.1240 heeft het over het lozen van afvalwater afkomstig van bodemsanering. Wordt dit nu sec gezien als "bijvangst" van het saneren van de bodem? Of (en wanneer?) valt dit onder de bevoegdheid van de provincie? Of gelden geen extra regels indien wordt voldaan aan de eisen voor het lozen? Dit zou verduidelijkt kunnen worden.
- Moet hier niet analoog aan 3.48c en 3.48e worden opgenomen dat het bemalen dat nodig is om de grondsanering mogelijk te maken ook bij de activiteit hoort? In hoofdstuk 4 worden wel gegevens gevraagd over lozingswater.

Paragraaf 4120 bodemsanering

- In artikel 4.1240 zou een optie moeten worden opgenomen voor het lozen van afvalwater op het vuilwaterriool, omdat dat in stedelijk gebied het meest voorkomt;
- Artikel 4.1239: Als uitdamping alleen plaatsvindt vanuit het grondwater; valt dat dan ook onder deze regel?

Paragraaf 522 voorafgaand bodemonderzoek

- Artikel 6.55b en 7.61b. Volgens nota moet ook de duur van de bemaling worden doorgegeven maar volgens het artikel niet. Lijkt ons, naast andere door ons genoemde zaken onder 6.55a nogal van belang.

9c Grondwater reactie particulieren

Paragraaf 3220 bodemsanering

- Als de grondwaterspiegel moet worden verlaagd om de vaste bodem te kunnen saneren, zullen ook maatregelen moeten worden getroffen om te voorkomen dat de aanvulgrond verontreinigd raakt als de grondwaterspiegel weer stijgt. Vaak zal een langdurige aanvullende grondwatersanering nodig

zijn om herverontreiniging te voorkomen. De standaardaanpak bodem (artikel 4.1236) bevat hierover niets. Waarom is niet bepaald dat maatregelen moeten worden genomen om te voorkomen dat de aanvulgrond in dergelijke gevallen verontreinigd raakt?

10a Informatieplicht/meldplicht reactie bedrijven

- De aanpassing van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Artikel II). In het BKI wordt geen instructie opgenomen om gemeenten verplicht voor te schrijven de hun bekende bodeminformatie op een kaart vast te leggen en beschikbaar te stellen.
- Binnen AbB / BAL geldt tijdelijke uitname voor "Graven in bodem" en daarmee voor grond. Dit artikel is ook relevant voor bouwstoffen en baggerspecie om hergebruik te optimaliseren. Momenteel is het graven van bouwstoffen en waterbodem niet benoemd in BAL. Het is onduidelijk wat de overweging is om deze zaken niet op te nemen in BAL.
- Wij zouden het doorgeven van de naam en contactgegevens van de milieukundig begeleider rom los willen zien van de 5 dagen meldplicht. Het is immers aan de initiatiefnemer om te zorgen voor een erkende MKB-er tijdens de werkzaamheden, zoals opgenomen in artikel 4.1229. Het opnemen van een naam en adres heeft dan geen toegevoegde waarde. Dit onderdeel schrappen als eis.

Paragraaf 3218 graven onder de intentiewaarde

- Graven in bodem (valt onder milieubelastende activiteit). Minder dan 25 m3 geen meldplicht, boven 25 m3 meldplicht. Ontgraving van meer dan 25 m3 schone grond is melding plichtig. Extra melding: in hoeverre is dit bezwaarlijk?

Paragraaf 3219 graven boven de interventiewaarde

- Dus kleine ontgravingen in een geval van bodemverontreiniging zijn mogelijk zonder melding. Bij bouwactiviteiten zal dit geen rol hebben. Bij kleine activiteiten (plaatsen boom, lantaarnpaal, klein kabeltracé) is dit een verlichting van meldingen.
- Voor deze activiteit geldt dat overschrijding van de interventiewaarde als criterium voor het uitvoeringskader gehanteerd. Het onderscheid met de activiteit 'Bodemsanering' is echter onvoldoende duidelijk aangezien 'blootstelling' niet duidelijk is gedefinieerd. In artikel 3.48g lid 1 wordt een verplichting tot melding van de activiteit beschreven. In dit artikel zijn ook de eisen aan een dergelijke melding verwoord. Zijn deze eisen limiterend en hoe verhoudt zich dat tot de bepaling in artikel 4.1222?
- In artikel 3.48g lid 2 worden eisen gesteld aan het tijdstip waarbinnen wijzigingen van de begrenzing of de verwachte startdatum moeten worden gemeld. Wij bepleiten om de artikelen 4.1222 en 4.1223 samen te voegen tot één artikel met een eenduidig eisenpakket.

Paragraaf 4119 graven boven de intentiewaarde

- In artikel 4.1230 wordt bepaald dat de bestemming van de afgevoerde grond moet worden doorgegeven aan het bevoegd gezag. Dit is een overbodige en lasten verhogende bepaling. De afgiftemelding van niet-herbruikbare materialen is al geregeld in de Wet Milieubeheer. Indien er herbruikbare grond voor opslag wordt afgevoerd is dat voor het bevoegd gezag terug te vinden in de administratie als bepaald in artikel 4.1247. Als herbruikbare grond naar een toepassing gaat is de informatieverstrekking al geregeld in artikel 4.1263.
- Wij hebben bezwaar tegen het moeten verrichten van dubbele meldingen. Dit past niet bij de uitgangspunten van "eenvoudig beter" van de Omgevingswet. In artikel 4.1230 bij graven en in artikel 4.1244 bij saneren wordt bijvoorbeeld bepaald dat de bestemming van de afgevoerde grond moet worden doorgegeven aan het bevoegd gezag. De afgiftemelding van niet-herbruikbare kwaliteiten als afvalstof is echter al geregeld met de LMA- melding op grond van de Wet Milieubeheer.

Paragraaf 3220 bodemsanering

- Een andere beperking van Rijksregels zien wij in het criterium van minder dan 25 m3 aan te merken als "niet in betekende mate" (NIBM) ook van toepassing te laten zijn op de activiteiten bodemsanering (artikel 3.48h) en opslaan van grond en baggerspecie (artikel 3.48k).

Paragraaf 3221 opslaan van grond en baggerspecie

- Bij projecten met grootschalig grondverzet is het projectgebied over het algemeen niet voldoende groot om alle vrijkomende grond en baggerspecie tijdelijk op te slaan, waardoor dit buiten de projectlocatie gezocht moet worden.

- Het is niet logisch om bij opslag van grond en baggerspecie onderzoek en/of bodembeschermende voorziening te eisen wanneer de op tijdelijk opgeslagen partij grond en baggerspecie dezelfde kwaliteit (of schoner) heeft als de ontvangende bodem.

Paragraaf 4123 toepassen van grond en baggerspecie

- Nu het verspreiden van baggerspecie plaats mag gaan vinden tot 10 km van de herkomstlocatie zijn wij van mening dat ook voor deze functionele toepassing (artikel 4.1264 1e lid onderdeel h.) het melden van de gegevens onder artikel 4.1263 hierop van toepassing horen te zijn.
- Ten minste vijf werkdagen voor het begin van de activiteit, bedoeld in artikel 4.1261, worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, een aantal nieuwe gegevens en bescheiden worden verstrekt. Dit is een nieuwe eis en dus een lastenverzwaring voor het bedrijfsleven t.o.v. het Bbk.
- Het heeft er schijn van dat beleidsmaker een bepaald beeld heeft over toepassen van zouter materiaal. Dergelijk beleid in de vorm van kwalitatieve/normatieve uitgangspunten worden verankerd in (toekomstige) Aanvullingsregeling Bodem. Bij het handhaven van dit onderdeel kan dit als 'haakje' gaan fungeren. Aangezien de Regeling nog niet bekend is, is dit 'haakje' niet op zijn plaats. Derhalve dient dit onderdeel geschrapt te worden.
- Wij zijn content met de splitsing tussen de eenmalige melding van de functionele toepassing (artikel 4.1262) en het informeren van het bevoegd gezag over de partijen die daarin worden toegepast (artikel 4.1263). Wel zouden we enkele gegevens die betrekking hebben op het gehele project verplaatst zien worden naar de te melden gegevens. Ten eerste betreft dit de verwachte begin en einddata (artikel 4.1263 1e lid onderdeel a.) en als tweede de kwaliteitsgegevens van de ontvangende respectievelijk de aangrenzende bodem (artikel 4.1263 1e lid onderdeel d. en het bijbehorende 3e lid).
- Schone grond en baggerspecie zijn vrij te gebruiken en hebben geen verslechtering voor de bodemkwaliteit. Met het oog op het motto Eenvoudig beter lijkt het wijs om dit vrij te stellen van regels. Schone grond en baggerspecie uitzonderen bij aanwijzing Milieubelastende Activiteit Graven, Opslaan en Toepassen.
- Bij het toepassen van grond en baggerspecie (§ 4.123) worden voortaan eenmalig de gegevens van de functionele toepassing onder de melding gebracht. Nu wordt echter gevraagd om per partij tevens de kwaliteitsgegevens van de ontvangende respectievelijk de aangrenzende bodem te overleggen. Het kan ons inziens niet de bedoeling zijn om de bodemkwaliteit telkenmale door te geven.
- Verder merken wij op dat er ten opzichte van het Besluit Bodemkwaliteit nu ook de verwachte einddatum per partij moet worden overlegd. Wij voorzien hierbij veel discussie met het bevoegd gezag, hetgeen een extra bedrijfslast met zich brengt.

Paragraaf 4117 vernietigen zode van gras

- Het vergraven en daarna hergebruiken van zoden met gras is voor een GWW-aannemer een reguliere bezigheid. Daarmee brengt de aannemer te allen tijde zode van gras op of in de bodem. Mag aangenomen worden dat het verbod enkel inzet op een milieubelastende activiteit ter plaatse en niet wanneer zode van gras (partij grond) ergens anders wordt toegepast?
- In artikel 4.1214 wordt stellig aangegeven dat 7 dagen voorafgaand aan vernietiging zode van gras moet worden gemeld met een onafhankelijk afgegeven bewijslast. Dit artikel gaat in op weidegronden. Mag hiermee geconcludeerd worden dat een dergelijke meldingsplicht niet geldt voor overige gronden met gras, zoals bermen en taluds van dijken ed?
- Onduidelijk is of infrastructurele werken per definitie onder 4.1212 onderdeel b vallen en daarmee geen verbod kennen. Zo ja, dan deze explicieter maken. Zo niet, 1. welke bewijslast is noodzakelijk om je als initiatiefnemer dan wel aannemer hierop aanspraak te maken?
- Wij zijn van mening dat weidegrond ook buiten de officiële aangewezen perioden vernietigd moet kunnen worden als gevolg van ernstige schade van ongedierte zoals muizen.
- Meldingstermijn. Wij vinden dat het melden geen zeven werkdagen maar vijf dagen voorafgaande aan het scheuren van grasland dient te zijn. In de huidige droogte regeling wordt uitgegaan van zeven dagen.
- Wij zijn van mening dat bij een regionale calamiteit aan de hand van een rapportage van een deskundige een bepaald gebied of regio een beroep op een vrijstelling van een rapport moet kunnen doen waarbij weidegrond vernietigd wordt bij schade.

- Uitzondering vergunde bouwwerken. Wij zijn van mening dat niet alleen infrastructurele projecten zoals bedoeld in artikel 4.1212 een uitzondering vormen op het verbod tot vernietiging van de graszode, maar dat alle verleende omgevingsvergunningen voor bouwwerken, een vernietiging rechtvaardigen die niet afzonderlijk gemeld hoeft te worden, omdat het over het algemeen maar over een deel van een perceel gaat.

Paragraaf 4121 opslaan zeven

- Bij projecten met grootschalig grondverzet is het projectgebied over het algemeen niet voldoende groot om alle vrijkomende grond en baggerspecie tijdelijk op te slaan, waardoor dit buiten de projectlocatie gezocht moet worden. Het is niet logisch om bij opslag van grond en baggerspecie onderzoek en/of bodembeschermende voorziening te eisen wanneer de op tijdelijk opgeslagen partij grond en baggerspecie dezelfde kwaliteit (of schoner) heeft als de ontvangende bodem.
- Een dergelijke uitzondering opnemen onder artikel 3.48k onder lid 2 als (nieuw c). Hiermee zou de meldingsplicht komen te vervallen.

10b Informatieplicht/meldplicht reactie overheden

- Indien bij werkzaamheden binnen 1 project meerdere MBA's van toepassing zijn, kan dit dan in 1 meldingsformulier gemeld worden? Bijv. graven, saneren en toepassen is een veel voorkomende combinatie.
- Bij de herimplementatie KRW is het van belang een goed inzicht te verkrijgen in de grondwaterkwaliteitsopgave. Er is op dit moment geen (digitaal) inzicht in alle grondwaterpluimen.
- Wij vinden het begrijpelijk dat niet alle standaardregels gelden bij een spoedreparatie van vitale ondergrondse infrastructuur, maar een informatieplicht zou minimaal van toepassing moeten zijn.
- Aanbeveling 34 houdt in dat er een landelijke regie nodig is op de informatie-uitwisseling over afgekeurde partijen, niet-erkende bedrijven en ondeskundige opdrachtgevers. Er lijkt nu gekozen te zijn om een groot aantal van de verbeterpunten onder te brengen in de 'Intentieverklaring inzake Inspectieview'. Ons advies is om in het 'Verbetertraject Bbk' nog eens tegen het licht te houden en na te gaan welke punten er nog uitgevoerd zouden moeten worden.
- Op pagina 95 wordt melding gemaakt van opvragen van informatie uit een bodeminformatie systeem(BIS) Er is geen landelijk uniform ingevuld BIS. Kan dit t.a.v. kleinere gemeenten die op basis van de "warme overdracht" een bepaald kwaliteitsniveau BIS hebben wel zo eenvoudig gesteld worden?
- DSO/1 meldpunt. Door het wegvallen van een groot deel van de meldingen raakt Toezicht & Handhaving een groot deel van zijn informatiepositie kwijt. Het rijk heeft besloten om het DSO voor Handhaving niet op te zetten. Wij vragen ons af of de betrokken overheden die bevoegd gezag worden hier dan wel de middelen voor krijgen.
- De invulling van de informatieplicht na de eenmalige melding van een GBT is onduidelijk. Moet dit via het landelijk meldpunt? Moet in een bestaand GBT (gestart onder het Bouwstoffenbesluit) nu opnieuw een melding plaatsvinden? Moet daarbij dan de totale hoeveelheid worden opgegeven of hetgeen nog moet worden aangevuld?
- In het aanvullingsbesluit bodem zijn de verplichtingen voor de activiteiten graven, saneren, toepassen en (tijdelijk) opslaan omschreven. Hiervan zijn werkzaamheden waarbij minder dan 25m3 grondverzet plaatsvindt uitgesloten. AANBEVELING: Stel dit kleinschalig grondverzet niet vrij van melding en onderzoekplicht. Zo blijft inzichtelijk welke actuele bodemkwaliteit in een gemeente aanwezig is en gebruikt kan worden als basis voor de bodemkwaliteitskaart van de gemeente.
- Daarnaast is het voor een ieder in Nederland die werkzaamheden in de bodem uitvoert duidelijk welke regels er gelden.
- Wij hebben zorgen over de achteruitgang in de informatiepositie van het bevoegd gezag. Wij zien in de(ontwerp-)uitvoeringsregelgeving weliswaar mogelijkheden om te interveniëren (bijv. met een maatwerkvoorschrift of op basis van de zorgplicht), maar er is weinig aandacht voor het vraagstuk hoe het bevoegd gezag bij verminderde meld- en informatieplichten aan de informatie moet komen die nodig is om zaken te beoordelen en zo nodig te interveniëren.
- Op dit moment geeft het Aanvullingsbesluit bodem onvoldoende houvast voor adequaat ketentoezicht op grondstromen.

- Laten we ook verder nadenken hoe we andere informatiestromen kunnen benutten, bijvoorbeeld via de Bodemapp. Vanuit handhavingsoogpunt is het wenselijk dat iedere ontgraving van verontreinigde grond, zeker indien grond wordt afgevoerd, gemeld zou moeten worden (of in plaats van melden een informatieplicht).

Paragraaf 3218 graven onder de intentiewaarde

- In § 3.2.18 "graven in NIET sterk verontreinigde grond" wordt nader in gegaan op de vereiste voor het graven in grond met een kwaliteit lager dan de interventiewaarde. In deze paragraaf is geen artikel opgenomen m.b.t. het informeren van het bevoegd gezag voor de betreffende activiteit.
- Toezicht zou beter geborgd kunnen worden door voor deze activiteit een meldplicht in te voeren. Graven in bodem met een kwaliteit onder de interventiewaarde wordt nu vanaf 25 m3 gezien als een milieubelastende activiteit. Momenteel is er een meldplicht vanaf 50 m3 grond. Waarom deze verzwaring?
- Zie ook 3.48c Voor doelmatig toezicht is het gewenst om voor graven <I maar meer dan 25 m3 een informatieplicht in te stellen. Ten behoeve van toezicht op de wetgeving wordt gevraagd om de informatieplicht alsnog op te nemen als artikel in deze paragraaf.
- Voor toezicht zou het fijn zijn dat er wel een informatieplicht is voor graven <25m3, zodat toezicht niet bij elke hoop grond in de stad hoeft te gaan vragen of het wel minder is dan 25 m3. Moet dan ook gelden voor > 25 m3 en < I (die activiteit heeft ook geen informatie plicht, moet alleen voldoen aan een aantal regels).

Paragraaf 4118 graven onder de interventiewaarde

- Voor het opslaan van één partij geldt een uitzondering van 5 werkdagen maar doordat in artikel 4.1217 vrij strikte regels staan over gescheiden ontgraven krijg je al snel 2 partijtjes als bij een graafwerkzaamheid een laag zand en een laag klei zit (en hiermee een meldingsplicht van 4 weken want er liggen 2 partijen). Meer praktische ruimte gewenst bij dit artikel.
- Algemeen: Toezicht zou beter geborgd kunnen worden door voor deze activiteit een meldplicht in te voeren.
- Spoedreparatie vitale ondergrondse infrastructuur. Wij vinden het begrijpelijk dat niet alle standaardregels gelden bij een spoedreparatie van vitale ondergrondse infrastructuur, maar een informatieplicht zou minimaal van toepassing moeten zijn.

Paragraaf 3219 graven boven de interventiewaarde

- Is er een sanctie op het niet voldoen aan de informatieplicht?
- Verder wenselijk omwille van het zicht te houden op sterk verontreinigde / niet toepasbare grond, altijd werkzaamheden daarin melden, dus ook onder 25m3.

Paragraaf 4119 graven boven de interventiewaarde

- Lid 2b is bedoeld ook waar op de locatie wordt ontgraven? Soms is een locatie waar de ontgraving plaatsvindt (doorgeven o.b.v. 3.48g) heel groot.
- Lid 2e niet alleen hoeveelheid melden maar ook kwaliteit zodat bodeminformatiesysteem up to date kan blijven.
- De melding kan ook een bemaling omvatten. Moeten daarover geen gegevens worden aangeleverd (diepte debiet duur kwaliteit)? Volgens de NvT moeten lozingsroutes worden aangegeven.
- Artikel 4.1229 - Onder c: is dit niet vrijwel altijd aan de orde? Dat betekent vrijwel altijd mkb? Is het dan niet handig deze gegevens ook bij de melding of de informatie te vragen?

Paragraaf 3220 bodemsanering

- Gesteld wordt in de toelichting dat deze informatieverplichting geen melding is in de zin van de Omgevingswet en het verbod om te starten met het verrichten van de activiteit hier niet op toeziet. Onwenselijk. Onderbrengen bij 4.1232?
- Er wordt 3 m3 boven de streefwaarde, of tussenwaarde of interventiewaarde verontreinigde grond ontgraven en afgevoerd. Dit moet gemeld worden. Hierdoor wordt het (keten)toezicht versterkt. De toezichthouders en handhavers zijn hier erg blij mee omdat hier geen link met de >25m3 grens of met de Interventiewaarde is.
- Wij hebben op basis van diverse onderzoeken de afgelopen jaren geconstateerd dat de branche een slecht naleefgedrag vertoont. Ondanks het slechte naleefgedrag van de branche, staat nu in het ontwerp-aanvullingsbesluit dat de meldingen voor een groot deel komen te vervallen.

- Slim Melden. Op blz. 75 van de NVT staat: 'Voor de bescherming van de bodem heeft het rijk maatregelen en de best beschikbare technieken voorgeschreven ter bescherming van de bodem tegen nieuwe verontreinigen en aantastingen.' Waarom geldt dit niet voor toezicht en is er nog steeds geen verplichting van het systeem om overtreders op te sporen middels middelen zoals een bodem-app, grondvolgsysteem, volumecriterium, et cetera? De verplichting van het inzichtelijk maken van KLIC-meldingen en veldwerkmeldingen voor alle toezichthouders in de regelgeving zou dit soort middelen nog efficiënter maken.
- Artikel 3.48 j lid2. Bij saneringen heb je 48 uur de tijd om wijziging van gegevens over locatie en start door te geven. Bij 3.48 g lid 2 moet dit onverwijld. Waarom is hier verschil in gemaakt.
- Toezicht moet toch in beide gevallen weten waar en wanneer ze kunnen gaan toezien? Bij 3.48j lopen ze dus een grotere kans op de verkeerde tijd of op de verkeerde plek te gaan controleren.
- Waarom vier weken van tevoren melden dat een bodemsanering uitgevoerd gaat worden? Dit is een te korte termijn en geeft het bevoegd gezag - ondanks dat er juridisch gezien geen mogelijkheid is om te reageren - niet voldoende tijd om toch inhoudelijk nog iets aan te geven richting saneerder.
- Verder wordt ongewenst geacht dat er bij bodemsaneringen onder de Omgevingswet van te voren geen toetsmoment meer is over wat de wijze van bodemsanering is en binnen welke periode etc.

Paragraaf 4120 bodemsanering

- Informatieplicht bij beëindiging sanering art. 4.1244. De aanvang van een sanering dient minimaal 4 weken voor aanvang te worden gemeld. De feitelijke sanering kan ook pas 6 maanden nadien worden opgepakt. Voor de beëindiging geldt alleen een informatieplicht (die is zo nodig te herstellen). Hiermee raakt het bevoegd gezag het zicht op saneringen (bij kwaadwillenden) kwijt. Ons voorstel zou zijn om de beëindiging op te nemen als verplichte melding binnen 4 weken.

Paragraaf 4123 toepassen van grond en baggerspecie

- De term weilanddepot is verdwenen uit de wetteksten. Hiermee wordt wetgeving op sommige punten onduidelijker. Het melden van een weilanddepot hoeft volgens artikel 4.1262, lid 3d niet meer. Wij vinden dit niet wenselijk.
- Met name het behouden van de meldplicht en het aanleveren van bescheiden alsmede de plicht om deze tijdens het toepassen op locatie beschikbaar te hebben maken voor ons het toezicht en de handhaving eenvoudiger.

Paragraaf 4121 opslaan zeven

- meldingsplicht 4.1246.Lid 1: Vier weken van te voren melden is erg lang.
- Er ontbreken een aantal zaken in de meldingsplicht voor tijdelijke opslag om toezicht in het veld mogelijk te maken en om te beoordelen of er wordt voldaan aan de voorwaarden uit paragraaf 4.121.

11a Lasten reactie bedrijfsleven

Paragraaf 4123 opslaan van grond en baggerspecie

- Er wordt gevraagd van iedere partij de verwachte einddatum van toepassing door te geven aan het bevoegd gezag. Dit is een lastenverzwaring voor het bedrijfsleven t.o.v. het Bbk.

11b Lasten reactie overheden

- Teneinde administratieve lasten te beperken pleiten wij ervoor om geen aanvullende meldplichten in te stellen voor het graven in verontreinigde grond, om aansluiting te zoeken bij bestaande meldsystemen en om voor de termijn voor het verstrekken van gegevens aan te sluiten bij werkwijzen van netbeheerders.
- In de Nota van toelichting wordt in 2.1, 2.4 onder 5 gesproken over lastenverlichting terwijl er ook sprake is van lastenverzwaring. Met de voorgestelde regelgeving kan het zo zijn dat iemand een zwembad van 30 m3 aanlegt in de tuin van een woning of zijn tuintje over 100 m2 circa 30 cm afgraaft om te verharden en dan een vooronderzoek zou moeten laten uitvoeren.
- Het is de verwachting dat voor bodem bij een aantal gemeenten in onze regio naar verwachting geen sprake is van een besparing op kosten voor het uitvoeren van de bodemtaak. Dit heeft o.a. te maken met een slechte diffuse bodemkwaliteit van de gemeente waardoor het niet mogelijk is gebruik te maken van een vrijstelling voor bodemonderzoek omdat elke locatie bij voorbaat verdacht is

- Samenvattend komen we tot de conclusie dat zonder extra budget bovenop een toename van het budget voor de vergunning verlening en handhaving bodem vanaf 2019 tot pakweg eind 2023, er sprake zal zijn van een forse productiviteitsdip in de vergunningverlening en handhaving.
- Kortom: de toezichthouders verliezen hun informatiepositie en de mogelijkheden om een zo compleet mogelijk beeld van de marktsituatie te krijgen en te houden. Tevens wordt het zicht op de kwaliteit en de risico's van een groot deel van de graafwerkzaamheden verminderd. Hierdoor is een toezichthouder genoodzaakt met zeer grote regelmaat aanvullende gegevens op te vragen, hetgeen juist een lastenverzwaring bij zowel de toezichthoudende als bij de uitvoerende overheid en de uitvoerende branche veroorzaakt.
- Teneinde administratieve lasten te beperken pleiten wij ervoor om geen aanvullende meldplichten in te stellen voor het graven in verontreinigde grond, om aansluiting te zoeken bij bestaande meldsystemen en om voor de termijn voor het verstrekken van gegevens aan te sluiten bij werkwijzen van netbeheerders.
- De onderbouwing van de financiële lasten is mager en leidt waarschijnlijk tot een onderschatting van de bestuurlijke lasten. De kosten om een nieuw systeem in te voeren, daarbij behorend beleid op te stellen af te stemmen en te implementeren zijn hoog.

Paragraaf 4120 bodemsanering

- Toename administratieve lastendruk. Het ontwerp-Aanvullingsbesluit kiest voor uniformering door het gebruik van een beperkt aantal standaardopties. Daardoor zal meer maatwerk nodig zijn in de vorm van maatwerkvoorschriften of -regels en individuele beschikkingen. Hiervoor is ook intensiever toezicht nodig. Het is de vraag hoe de wens tot verlichting van lastendruk voor bedrijfsleven en overheid zich hiertoe verhoudt.

Paragraaf 4121 opslaan zeven

- Lastenverzwaring De regels uit het huidige Activiteitenbesluit en het Besluit bodemkwaliteit zijn gelijk getrokken voor het opslaan van grond. Hiermee is ons inziens sprake van een lastenverzwaring voor het tijdelijk opslaan van grond. Zo schrijft artikel 4.1248 het uitvoeren van een eindonderzoek voor bij opslag van twee of meer partijen op één locatie. In het Bbk is dit op dit moment helemaal niet aan de orde.

12a Maatwerk reacties bedrijfsleven

- Het is momenteel onduidelijk wanneer en op welke juridische gronden maatwerk mag worden ingezet. Beleidsmaker zal meer aandacht moeten besteden om maatwerk uit de black-box sfeer te halen.
- We onderschrijven het uitgangspunt dat het Rijk enkel regels stelt zover dat uit internationaalrechtelijke verplichting volgt of als er belangen zijn die niet op doelmatige wijze door de gemeenten, waterschappen of provincies kunnen worden behartigd.
- De mogelijkheid tot maatwerk moet beperkt blijven tot situaties waar de lokale omstandigheden nopen tot lokaal maatwerk in afwijkingen op de Rijksregels.
- Het Aanvullingsbesluit bevat diverse bepalingen die ingaan op de uitvoering van bodemonderzoek en/of grondverzet en/of bodemsanering. Deze bepalingen zijn echter zodanig geformuleerd dat maatwerk niet meer mogelijk is. Wij zijn van mening dat voor een adequate bescherming van een duurzame leefomgeving maatwerk en innovatie mogelijk moet blijven en dat het besluit zodanig aangepast moet worden dat maatwerk en gebruik van innovatie tot het instrumentarium blijven horen.
- Om een wirwar aan lokale normen en bepalingen te voorkomen, vragen wij om de mogelijkheden tot maatwerk te beperken tot die situaties waar specifieke lokale omstandigheden daadwerkelijk en uitlegbaar strengere eisen billijken.

Paragraaf 4123 opslaan van grond en baggerspecie

- Voor "kwaliteitseisen", "grootschalig toepassen", "toepassen diepe plas" en "verspreiden" zijn middels maatwerkregel of -voorschrift zaken te versoepelen. Er wordt aangegeven dat een maatwerkvoorschrift vaak op verzoek van initiatiefnemer zal gebeuren. Na het opstellen van een beschikking is inspraak mogelijk. Echter, de afspraken rondom het verzoek zelf blijven onduidelijk.
- Welke formele insteek moet gekozen worden om als initiatiefnemer een dergelijk maatwerkvoorschrift in te zetten?

- Welke rechten heeft een initiatiefnemer en welke plichten heeft bevoegd gezag om (1) een verzoek in behandeling te nemen en (2) de onderbouwing (door initiatiefnemer of onafhankelijke instantie) kundig te (laten) beoordelen om een dergelijke beschikking op te stellen. Welk termijn staat hiervoor?

Paragraaf 4122 toepassen van bouwstoffen

- Begrip functionele hoeveelheid (artikel 4.1257 en 4.1267): Het is niet wenselijk dat dit begrip door een maatwerkregel / maatwerkvoorschrift kan worden ondermijnd.

12b Maatwerk reacties overheden

- Wij hebben begrepen dat er geen maatwerk mogelijk is ten aanzien van bodemonderzoeksnormen. Wij vragen ons af maatwerk op sommige onderdelen toch niet gewenst is.

Paragraaf 4119 graven boven de interventiewaarde

- Maatwerk bij tijdelijke uitname grond. Artikel 4.1226 (bodem: tijdelijke uitname van grond)
- Is maatwerk mogelijk bij tijdelijke uitname? Kan een gemeente een initiatiefnemer verplichten tot afvoer van vrijgekomen grond zoals in het geval van drijfslagen, asbestnesten, etc.?

Paragraaf 4120 bodemsanering

- Door beperkt aantal standaardoplossingen neemt maatwerk en lasten toe. Het heeft vanuit de uitvoeringspraktijk de voorkeur dat het aantal opties kan worden uitgebreid, waardoor het gebruik van maatwerkvoorschriften en/of -regels beperkt kan blijven.

Paragraaf 3221 opslaan van grond en baggerspecie

- Artikel 3.48 I.- Volgens artikel geldt vergunningplicht voor grond>ind en volgens nota voor grond
- boven Interventiewaarde. Wij denken dat de toelichting klopt.- Mag gemeente maatwerkregels opnemen om af te wijken van deze vergunningplicht?
- Het is ongewenst en onnodig dat gemeenten eenzijdig strengere normen gaan vastleggen voor verspreiden van baggerspecie. Deze mogelijkheid wordt echter wel geboden in het aanvullingsbesluit. Indien gemeenten daadwerkelijk strengere normen gaan hanteren, zal er meer baggerspecie afgevoerd moeten worden. hogere kosten, meer overlast voor de omgeving en een hogere milieubelasting zullen daarvan de ongewenste gevolgen zijn.

Paragraaf 4122 toepassen van bouwstoffen

- In situaties waarin maatwerk geldt en gekozen wordt voor strengere grenswaarden zijn de huidige NL BSB-productcertificaten niet meer geldig en wordt men gedwongen over te gaan op partijkeuringen, wat een verhoging geeft van de kosten. Met lokaal afwijkende, strengere eisen wordt het huidige systeem van certificatie buiten spel gezet. Dit is een volstrekt ongewenste situatie, mede omdat de in het verleden uitgevoerde bedrijfseffectentoets (BET) niet meer klopt.

13a Diepe plassen reacties bedrijfsleven

- Het normenkader voor de toepassing van grond in diepe plassen wordt gewijzigd. Als ik het goed begrijp worden de eisen aan de analysemethodiek ook aangepast. Als dat zo is, zouden voor de toepassing van grond in diepe putten ander analysemethoden en -pakketten van toepassing zijn dan voor toepassing van grond op landbodem. Dit zou niet effectief zijn omdat daarmee na partijkeuring de afzetmogelijkheden van grond sterk gelimiteerd worden.
- De eerste stap uit het toetsingskader van de huidige handreiking houdt in dat nagegaan moet worden of er een kwetsbaar object kan worden beïnvloed door de diepe plas. In de huidige handreiking wordt verschil gemaakt tussen situaties waarbij de toepassing wel of niet kan leiden tot risico's voor en specifiek doel, in het MHT is dat dus niet meer het geval. Het MHT kijkt daarmee af van hetgeen een gangbare aanpak is in het milieubeleid.
- Onduidelijk is waarom deze eerste stap uit de huidige handreiking is geschrapt.
- De huidige handreiking biedt de mogelijkheid om lokale afwegingen te maken. In het nieuwe MHT is deze optie niet meer aanwezig.
- Voor vullichaam geen onderscheid meer tussen vrijliggende en niet-vrijliggende plassen.
- Het MHT introduceert nieuw beoordelingskader voor het vullen van diepe plassen.
- Dit nieuwe kader is beduidend strenger dan het kader uit de huidige handreiking en maakt dat een aantal goed werkbaar elementen uit de handreiking niet meer mogelijk zullen zijn. Daarnaast zullen de eisen ten aanzien van een leeflaag (beduidend) strenger worden.

- Vanuit het MHT wordt duidelijk een strengere normstelling geïntroduceerd. Daarbij komt nog dat de normstelling voor een aantal stoffen nog niet bekend zodat de impact van het nieuwe MHT niet bekend is.
- Wij verwachten dat door het nieuwe MHT minder grond en bagger toepasbaar zal zijn in diepe plassen en dat meer grond afgevoerd zal moeten worden naar baggerspeciedepots. Dit kan aanzienlijke consequenties hebben zowel qua verwerkingskosten als qua ruimtelijke planning (behoefte aan meer baggerspeciedepots).
- Wij vinden dat het advies van de werkgroep Diepe plassen het kader moet vormen voor de vaststelling van het overgangsrecht, en dat het advies van betrokken overheden dus minimaal de ondergrens hiervoor zou moeten zijn, maar dat overeenkomstig ons eerdere advies bij voorkeur eerbiedigend overgangsrecht zou moeten gelden.
- Daarnaast vinden wij dat ook de resultaten van de BET betrokken moeten worden bij de invulling van het overgangsrecht. Immers, hoe groter de effecten voor lopende projecten, des te sterker zijn de argumenten van het bedrijfsleven voor eerbiedigend overgangsrecht voor lopende projecten.
- Het is niet logisch om bij opslag van grond en baggerspecie onderzoek en/of bodembeschermende voorziening te eisen wanneer de op tijdelijk opgeslagen partij grond en baggerspecie dezelfde kwaliteit (of schoner) heeft als de ontvangende bodem. Een dergelijke uitzondering opnemen onder artikel 3.48k onder lid 2 als (nieuw c). Hiermee zou de meldingsplicht komen te vervallen.
- Voor dijken- en ruimte voor de rivier projecten zijn diepe plassen essentieel om binnen korte doorlooptijd van een dergelijk project in afzet te kunnen voorzien. Na afgifte van een milieuverklaring kan pas bepaald worden wat de afzetlocatie wordt (al dan niet diepe plas). Dit kan betekenen dat voor een project op voorhand twee soorten milieuverklaringen noodzakelijk zijn. Dit zou een onwenselijke ontwikkeling zijn om vanuit projectperspectief diepe plassen als afzetlocatie te gebruiken.
- Tenslotte willen wij verzoeken om het toepassen van grond en baggerspecie in diepe plassen aan te wijzen als vergunningplichtige activiteit.
- Het voorgestelde nieuwe MHT houdt een aanzienlijke verscherping van de normen in. Ook zijn er grote twijfels rond de betrouwbaarheid van de nieuwe analysemethodiek. Wij verwachten dat door het nieuwe MHT minder grond en bagger toepasbaar zal zijn in diepe plassen en dat meer grond afgevoerd zal moeten worden naar baggerspeciedepots.
- Plannen voor een afwijkende analysemethode bij de normstelling voor diepe plassen: Overzie eerst de (lange termijn) consequenties voor de uitvoeringspraktijk en het normenstelsel in het algemeen. Ga de aanzuigende werking voor buitenlandse grond tegen.

Paragraaf 4123 toepassen van grond en baggerspie

- Na afgifte van een milieuverklaring kan pas bepaald worden wat de afzetlocatie wordt (al dan niet diepe plas). Dit kan betekenen dat voor een project op voorhand twee soorten milieuverklaringen noodzakelijk zijn. Dit zou een onwenselijke ontwikkeling zijn om vanuit projectperspectief diepe plassen als afzetlocatie te gebruiken. De wijze van bemonstering en analyse moet zoveel mogelijk in lijn met elkaar blijven, zodat met één milieuverklaring ook kan worden gestuurd op de optie diepe plas.
- Het nieuwe Milieu Hygiënische Toetsingskader (MHT) voor toepassen in diepe plassen is inmiddels dusdanig ingewikkeld en complex geworden dat wij pleiten om voor het specifiek toepassen in diepe plassen een vergunning plichtige activiteit te maken onder de Omgevingswet.

14a Milieu reacties bedrijfsleven

- Bij de definities zijn voor partijkeuring en voor verklaring op grond van een partijkeuring wordt voor beide aangegeven dat dit de milieuverklaring betreft. Dat is feitelijk onjuist. De partijkeuring volgens SIKB protocol 1001 betreft het proces van het uitvoeren van de keuring. SIKB protocol 1001 is een procesprotocol en geen productprotocol.
- In artikel 30 wordt bepaald wat er in de milieuverklaring moet zijn opgenomen. Hierbij ontbreken nog enkele essentiële zaken. Namelijk welke van de verschillende milieuverklaringen het betreft, de herkomstlocatie (ontgravingslocatie of productielocatie), door wie de verklaring is afgegeven en als de verklaring geldt voor een partij de omvang hiervan in tonnen. Wij pleiten voor een verplichting in artikel 30 om deze gegevens op te nemen in de milieuverklaring.

- Het Aanvullingsbesluit geeft geen enkel kader hoe de bescherming van onze leefomgeving wordt geborgd als het gaat om deze nieuwe bedreigingen en eventuele bedreigingen waarvan wij nu nog niet op de hoogte zijn. Wij missen daar een duidelijke regie op het toe te passen handelingskader. Wij verwachten van het Rijk dat zij regie blijft houden om tijdig op dit soort landelijke ontwikkelingen en nieuwe inzichten in te spelen.
- In de inleiding van de toelichting staat dat de EU Milieuaansprakelijkheidsrichtlijn (ELD) in de Omgevingswet is geïmplementeerd. In de feitelijke toelichting op de verschillende EU richtlijnen komt de ELD niet meer terug. Toelichting op de afstemming zorgplicht en de ELD is wenselijk (ELD geeft voor bodem alleen aan dat humane risico's moeten worden weggenomen, maar voor schade aan biodiversiteit worden zelfs ook compenserende maatregelen geëist).
- Een milieuverklaring bevat voor elke relevante kwaliteitseis de gegevens waarop zij is gebaseerd. Moet dan bij het gebruik van een bodemkwaliteitskaart elke keer de complete onderliggende dataset van de bodemkwaliteitskaart worden meegestuurd?
- In artikel 30 lid 7 wordt bepaald dat de milieuverklaring ook de onderliggende voor de kwaliteit relevante gegevens moet bevatten. Volgens pagina 281 van de Nota van Toelichting betreft dit o.a. de meetgegevens van de onderzochte stoffen. Dit gaat naar onze mening te ver. De functie van de milieuverklaring is juist dat op een simpele toegankelijk wijze de conclusie over de kwaliteit wordt verstrekt. In de handel en voor het toepassen moet op de milieuverklaring kunnen worden vertrouwd.

Paragraaf 4119 graven boven de intentiewaarde

- In artikel 4.1222 is bij lid 2 onder g bepaald dat de naam en adres van de milieukundig begeleider een te melden gegevens is. In combinatie met het 3e lid betekend dit dat als er tijdens de werkzaamheden van milieukundig begeleider wordt gewisseld het werk 5 dagen moet worden stilgelegd. Dit is een onnodige zware bedrijfslast omdat de eis dat de milieukundig begeleider erkend is blijft gelden. Wij zouden het doorgeven van de naam en contactgegevens van de milieukundig begeleider daarom liever verplaatst zien naar artikel 4.1223 en liefst ook los van de 5 dagenplicht.
- Milieukundige begeleiding. Wij zouden het doorgeven van de naam en contactgegevens van de milieukundig begeleider los willen zien van de 5 dagen meldplicht.

Paragraaf 4120 bodemsanering

- Milieukundige begeleiding. Wij zouden het doorgeven van de naam en contactgegevens van de milieukundig begeleider los willen zien van de 5 dagen meldplicht.

Paragraaf 3221 opslaan van grond en baggerspecie

- Voor het opslaan van nog niet definitief gekwalificeerde (niet voorzien van een milieuverklaring) grond en baggerspecie willen wij graag verduidelijkt zien onder welke MBA dit valt. Is dat artikel 3.48k (algemene regels) of artikel 3.200a (vergunningsplicht aangewezen in 3.200b)? Wij nemen aan dat de opslag van niet-gekwalificeerde grond en baggerspecie onder de vergunningsplichtige activiteit valt.

Paragraaf 4123 toepassen van grond en baggerspecie

- Wij pleiten er voor om voor de verstrekking van de milieuverklaring per partij de 5 werkdagen los te laten en enkel nog "voor begin van de activiteit" in het 1e lid van artikel 4.1263 op te nemen.

14b Milieu reacties overheden

Paragraaf 4119 graven boven de intentiewaarde

- In artikel 4.1222 is bij lid 2 onder g bepaald dat de naam en adres van de milieukundig begeleider een te melden gegeven is. In combinatie met het 3e lid betekend dit dat als er tijdens de werkzaamheden van milieukundig begeleider wordt gewisseld het werk 5 dagen moet worden stilgelegd. Dit is een onnodige zware bedrijfslast omdat de eis dat de milieukundig begeleider erkend is blijft gelden.
- Artikel 4.1229: dit artikel is strijdig met hetgeen beschreven is in de BRL SIKB 6000. Daar staat dat milieukundige begeleiding noodzakelijk is bij kritische werkzaamheden.
- Worden de werkzaamheden ook geregistreerd, zoals dat nu het geval is? Anders wordt het doen van een deugdelijk historisch onderzoek onmogelijk.

14c Milieu reactie maatschappelijke organisaties

- Het “belang van de bescherming van de bodem” wordt beperkt tot te gevolgen voor de volksgezondheid, en niet meer de gevolgen voor mens, plant, dier en verspreiding zoals nu in de Wetbodembescherming, ten koste van het beschermingsniveau.
- In algemene zin dringen wij aan op minimaal behoud van het (rechts-)beschermingsniveau, wat ook een van de door de regering (en voorgaande kabinetten) uitgesproken uitgangspunten is van de Omgevingswet. Desalniettemin leven er bij ons op dit punt zorgen over dit Aanvullingsbesluit, hetgeen wij in het onderstaande op specifieke onderdelen zullen toelichten. Minimaal behoud is nodig, maar een werkelijk gezonde bodem is meer dan dat: het ontbreken van ambities m.b.t. fysische en ecologische kwaliteit van de bodem is een gemiste kans (nader toe te lichten).
- Bodembescherming wordt bij omgevingsplan en omgevingsvergunning onderdeel van de totale activiteit, en afgewogen tegen andere prioriteiten. Hierin schuilt een risico voor verlaging van het beschermingsniveau, zonder dat duidelijk is hoe dit risico wordt voorkomen of beperkt.

15a Normering en toetsing reactie bedrijfsleven

- Uitgangspunt van de Omgevingswet is, dat inhoudelijke normstelling plaatsvindt op AmvB-niveau¹. In het Aanvullingsbesluit wordt hiervan afgeweken. De achterliggende redenatie is, dat in het Besluit + Regeling bodemkwaliteit de regels worden gesteld voor het bepalen of aan deze normen wordt voldaan en dat het vastleggen daarvan in een ‘milieuverklaring’ wordt gereguleerd in het Besluit bodemkwaliteit. Ik vind dit een gekunstelde argumentatie.
- Met het in stand houden van Kwalibo, maar ook in artikelen die worden toegevoegd aan het BAL, wordt dwingend verwezen naar diverse normen en protocollen. De motivatie voor deze dwingende verwijzingen ontbreekt. Daarbij is (of lijkt) sprake van dynamisch in plaats van statisch verwijzen, hetgeen overigens ook elders in de Omgevingswet gebeurt. Dit komt in feite neer op subdelegatie van regelgeving aan private instanties zoals NEN en SIKB.
- Het is verboden een werkzaamheid uit te voeren in strijd met het daarvoor geldende normdocument. Dit stelsel draagt een enorm risico op willekeur in zich.
- Bij een overgang naar niet-dwingend verwijzen en doelvoorschriften (zoals in de voorgaande paragrafen bepleit) past geen verbodsbepaling om af te wijken van wat in een protocol staat.
- In de praktijk zijn het maar een paar stoffen die in het algemeen de doorslag geven bij het niet voldoen aan de verspreidingsnorm vanwege ms PAF. In de toekomst zullen (naast msPAF) voor meer stoffen samenstellingseisen gelden (‘package deal’). De normstelling kan op basis van data uit de praktijk worden vereenvoudigd door ms PAF te vervangen door samenstellingseisen voor alle stoffen.

Paragraaf 2140 bodemsanering

- Tabel 4.1241 Emissiegrenswaarden afvalwater. De voorgestelde emissiegrenswaarden vinden wij erg streng en liggen in veel gevallen ruim onder de tussenwaarden voor grondwater en in enkele gevallen zelfs onder de drinkwaternorm. HbR stelt voor om aan te sluiten bij de lokale oppervlaktewaterkwaliteit en demogelijkheid te bieden om van deze emissiegrenswaarden af te wijken op basis van het stand still-principe. Ditzelfde geldt voor artikel 1242.
- Artikel 4,1236. De terugsaneerwaarde bodemsanering zijn veel strenger (terugsaneren tot bodemfunctieklasse wonen of industrie volgens Besluit kwaliteit leefomgeving) dan onder de Wet bodembescherming. Waarom is hiervoor gekozen? Zeker in een gebied als het havengebied met complexe bodemproblematiek is behoefte aan de mogelijkheid voor maatwerk hiervoor. HbR stelt voor om ruimte te bieden voor gebiedsspecifiek beleid.

15b Normering en toetsing reactie overheden

- Uit het aanvullingsbesluit blijkt niet of de maximale waarde voor lood voor de bodemfunctieklasse wonen van 210 mg/kg wordt aangepast. Wij zien graag voor de bodemfunctieklasse wonen een loodnorm gelijk aan de streefwaarde.
- Wij verzoeken u om een landelijk normenkader vast te stellen om de mogelijkheden tot adequaat toezicht niet verder te verslechteren, want meer dan 380 normenkaders (gemeenten, waterschappen en provincies) is niet tot slecht handhaafbaar.
- De afweging / toetsing van ecologische risico's zit in de normen van de interventiewaarde van de verschillende stoffen. De interventiewaarde wordt niet meer aangepast. Dus de ecologie op toxische

druk en oppervlakten zoals nu wordt gedaan vervalt en er kan dus zeer zeker niet gesproken worden over een gelijkwaardig beschermingsniveau tussen de WBB en de Omgevingswet.

- Wij hebben begrepen dat er geen maatwerk mogelijk is ten aanzien van bodemonderzoeksnormen. Wij vragen ons af maatwerk op sommige onderdelen toch niet gewenst is.
- Kadernormen voor grondverzet. Moet iedere gemeente zelf regels, normen, procedures, onderzoeksmethoden, analysemethoden, bepaling combitoxiciteit, erkenningsvereisten, etc. opnemen in het omgevingsplan voor niet-genormeerde stoffen en/of de regels voor graven / bodemsanering / toepassen in het omgevingsplan van overeenkomstige toepassing? Hoe werkt dit in de praktijk. Hoe wordt een doelmatige en verantwoorde aanpak en een gelijkspelveld gewaarborgd?
- Grondverzet is vaak gemeente- en provincie-overschrijdend. Daarom is een landelijk kader met normen en procedures van belang om landelijk grondverzet niet te frustreren door het bestaan van verschillende normen en procedures per gemeente en het ontbreken van een verplichting tot acceptatie van elkaars hergebruiksgrond.
- Bij het verwijzen naar bepaalde normen graag de vindplaats vermelden. Bijvoorbeeld de streefwaarden die zijn afgeleid in het proces (Inter)nationale Normen Stoffen en de Indicatieve niveaus voor ernstige verontreiniging.
- Een actualisatie van het normenkader is voorzien. Wij verzoeken hierin nog meer stoffen te betrekken om dat ons inziens de interventiewaarde niet meer actueel is of ontbreekt, dan wel omdat bij een waarde lager dan de interventiewaarde ontoelaatbare gezondheidsrisico's te verwachten zijn: (participant noemt aantal stoffen)
- Niet genormeerde stoffen. Hoe wordt bepaald of het voorkomen van een nieuwe stof een landelijk issue is en of deze stof in aanmerking komt voor opname in het standaardstoffenpakket?
- Moet iedere gemeente zelf regels, normen, procedures, onderzoeksmethoden, analysemethoden, bepaling combitoxiciteit, erkenningsvereisten, etc. opnemen in het omgevingsplan voor niet-genormeerde stoffen en/of de regels voor graven / bodemsanering / toepassen in het omgevingsplan van overeenkomstige toepassing verklaren?
- We maken ons zorgen over de schadelijke gevolgen van lood in de bodem op de gezondheid van jonge kinderen. Nieuwe wetenschappelijke inzichten tonen aan dat een lagere interventiewaarde noodzakelijk is.

Paragraaf 3218 Graven onder interventiewaarde

- Voorstel: alsnog in het Bal grondwaternormen ten behoeve toetsing opnemen.

Paragraaf 4118 onder de interventiewaarde

- Er is geen enkel toetsmoment meer bij dergelijke graafactiviteiten. Wordt dit straks lokaal verschillend hoe hier mee om wordt gegaan? Of in bepaalde gevallen/bij bepaalde gemeentes wordt niets geregeld?

Paragraaf 3220 bodemsanering

- Opmerkingen over paragraaf 3.2.20 van het Bal. Dit betreft de milieubelastende activiteit bodemsanering. Er wordt daar aangegeven dat de algemene regels van toepassing. Wij missen een toetsmoment achteraf als de sanering is afgerond.

Paragraaf 4120 bodemsanering

- Artikel 4.1244 Bal Dit artikel schrijft voor dat er gegevens aangeleverd moeten worden binnen vier weken na de sanering. Maar wat gebeurt er vervolgens met deze gegevens? Er is geen toetsing achteraf. Dit is zeer ongewenst.
- Bepaling eindresultaat van de sanering in 4.1244 is een te vaag begrip. Wat is dat dan? Wat levert men aan? Als er wat wordt aangeleverd dan wordt het verder niet getoetst. Dat is merkwaardig.
- Dit artikel handelt over maatregelen met betrekking tot het voorkomen van de blootstelling aan uitdamping met het oog op het beschermen van de gezondheid. Waar in het Bal is de toetsing hiervan gewaarborgd? Vooral als het om het uitdampen bij sanering van grondwater gaat.

16a Bodemonderzoek reactie bedrijfsleven

- Het is niet logisch om bij opslag van grond zowel een eindonderzoek als een bodembeschermende voorziening te eisen. Er wordt vanuit gegaan dat dit een keuzemogelijkheid is.
- Voor een aannemer zijn ruimte en logistiek veelal bepalend voor een efficiënte uitvoering. Om aan de aangegeven eisen omtrent zorgvuldig graven tegemoet te komen is een in-situ

bodemonderzoek onvoldoende. In de huidige situatie wordt deze verantwoordelijkheid neergelegd bij een erkend verwerker, welke op basis van een dergelijk onderzoek verantwoordelijk is voor de behandeling van eventuele deelpartijen. Deze insteek zou afdoende moeten zijn. Een dergelijke insteek moet uiteraard wel gekozen worden wanneer sprake is van on-site reiniging van stromen.

- Onderscheid maken tussen on-situ en off site reiniging.
- Het is niet logisch om bij opslag van grond zowel een eindonderzoek als een bodembeschermende voorziening te eisen. Er wordt vanuit gegaan dat dit een keuzemogelijkheid is.
- U wordt verzocht om expliciet aan te geven dat er geen houdbaarheidstermijn zit op bodemonderzoeken, en dat als enige eis geldt dat deze onder Kwalibo tot stand zijn gekomen.

Paragraaf 4123 toepassen van grond en baggerspecie

- Artikel 4.1266 (erkende persoon of instelling). Het is ons onduidelijk wat bedoeld wordt met de term in dit artikel 'die werkzaamheid' omdat de link met het Besluit bodemkwaliteit ontbreekt. Het Besluit bodemkwaliteit kent 'het toepassen van grond of baggerspecie' of 'onderzoek' of 'de afgifte van een milieuverklaring' niet als 'werkzaamheid'.

Paragraaf 522 voorafgaand bodemonderzoek

- Vooronderzoek Paragraaf 5.2.2. artikel 5.7b. Welke verontreiniging wordt bedoeld? Lichte verontreiniging, matige, sterke, overschrijding ontgravingsklasse Bkk? In de toelichting wordt dit deels ondervangen dat dit de waarde is die blijkt uit het vooronderzoek. Er wordt dan van uitgegaan dat in een vooronderzoek altijd het juiste staat. Ergens zal regelgeving zijn die ten grondslag ligt aan wat in een vooronderzoek zou moeten staan. Kan dit artikel verduidelijkt worden?
- In de toelichting op pagina 95 wordt onder vooronderzoek gerefereerd aan de NEN 5725, terwijl er ook wordt gezegd dat het raadplegen van het bodeminformatiesysteem van de gemeente voldoende is om invulling te geven aan het vooronderzoek. Dit lijkt tegenstrijdig.
- Artikel 5.7d. en de toelichting op blz. 96. Hier staat dat nader onderzoek wordt verricht als uit het verkennend bodemonderzoek blijkt dat dat nodig is. In welke situaties is het nog noodzakelijk dat een nader onderzoek wordt gedaan?

16b Bodemonderzoek reactie overheden

- In het aanvullingsbesluit "Bodem " wordt gesproken over het eindonderzoek bij bijv. een tijdelijke opslag van grond. Nergens in het aanvullingsbesluit "Bodem" wordt gesproken over een nul-situatie onderzoek.
- We zijn erg blij dat de onderzoeksplicht nu explicieter is opgenomen in het ontwerp-aanvullingsbesluit. Echter er is ook een grens gesteld. De onderzoeksplicht geldt nu alleen bij ontgraving >25m³, bij <25m³ >I is er dus geen onderzoeksplicht. Maar hoe kom je er dan achter dat je in een gasfabriek-verontreiniging gaat graven (cyanide, asbest, oplosmiddelen, etc.). als er geen onderzoek uitgevoerd hoeft te worden?
- Wij hebben het gevoel dat het streven naar uniforme wet- & regelgeving onvoldoende uit de verf komt. De onderzoeksverplichting zoals nu in de wijziging van het Bbk (altijd HO) is opgenomen is nog steeds niet in de Wbb opgenomen. Op deze manier wordt bij alle verontreinigingen boven de achtergrondwaarde een bodemonderzoek vereist. Is dit wenselijk?
- Het verkennend bodemonderzoek moet voldoen aan de NEN 5740 of gelijkwaardig. Wij vinden het ongewenst dat gemeenten de mogelijkheid krijgen om gebieden aan te wijzen waar aanvullend (nader) bodemonderzoek altijd een (verplicht) onderdeel moet zijn bij voorgenomengraafwerk. Dit is een onevenredige verplichting die ook redelijkerwijs niet van netbeheerders kan worden geveerd.
- Positief punt vinden wij dat gemeenten in hun omgevingsplan aandachtsgebieden voor bodemonderzoek kunnen aanwijzen waardoor er in schone gebieden geen onnodig veldwerk hoeft te worden gedaan. Wel zouden wij graag zien dat de initiatiefnemer altijd moet checken of hij in een dergelijk schoon gebied aan het werk gaat of dat sprake is van (vermoedelijke) verontreiniging. Ook bij kleine werken.
- Hoe wordt geborgd dat stoffen zonder interventiewaarde (de niet-genormeerde stoffen) waarvan inmiddels bekend is dat die kunnen voorkomen (bijv. PFOS EN PFOA) in het vooronderzoek en het eventueel uit te voeren bodemonderzoek worden meegenomen?
- In de toelichting wordt gesuggereerd dat gemeenten het vooronderzoek kunnen faciliteren door historische informatie digitaal beschikbaar te stellen. De Richtlijnen voor vooronderzoek gaan echter

veel verder dan wat gemeenten redelijkerwijs digitaal beschikbaar kunnen stellen. In de praktijk wordt het vooronderzoek echter zelden volledig uitgevoerd zoals is voorgeschreven.

- Toemaakdegebieden. In grote delen van onze gemeente is een toemaakdek aanwezig. Hier is sprake van een matige tot sterke diffuse verontreiniging van de grond met lood. Binnen deze gebieden zijn een groot aantal locaties waar mogelijk sprake is van humane risico's. Er is nog onvoldoende onderzoek uitgevoerd om vast te stellen om hoeveel locaties het precies gaat en waar deze zijn gelegen.

Paragraaf 3218 graven onder de intentiewaarde

- Noodzaak onderzoek bij diffuse verontreinigingen. Is het voldoende zeker dat een feitelijk onderzoek niet nodig is in diffuus verontreinigde gebieden? Moet een BKK nog geldig zijn om, voor de activiteit graven, de BKK te kunnen gebruiken?

Paragraaf 4118 graven onder de intentiewaarde

- Verplichting bodemonderzoek. In artikel 4.1216 staat dat moet worden voldaan aan de regels over voorgaand bodemonderzoek. Wat is "voldaan aan de regels"?
- Wij vinden uit de formulering niet heel duidelijk blijken dat er altijd vooronderzoek moet worden gedaan. Er staat wel waar onderzoek aan moet voldoen, maar niet dat het verplicht is het onderzoek uit te voeren.

Paragraaf 4119 graven boven de intentiewaarde

- Om de gemeentelijke bodemdata goed op orde te hebben voor toekomstige grondroerende activiteiten is het belangrijk om de toestand van de bodem na graafactiviteiten in die grond te weten. Doordat alleen een eindmelding gedaan hoeft te worden, is onbekend waar welke lagen in welke contour uiteindelijk zijn ontgraven of teruggeplaatst en de dieptetrajecten. Een beknopt eindverslag met de situatie zoals die gerealiseerd is, is zeer gewenst vanuit de herbruikbaarheid van bodemdata.

17a Milieubedreigende stoffen reacties bedrijfsleven

- Zeefzand is kenmerkend verontreinigd met gips en dus zal het sulfaatgehalte kenmerkend verhoogd zijn. Na reiniging is sulfaat altijd een kritische parameter bij het vaststellen van de kwaliteit. Opnemen dat bij uitkeuring altijd sulfaat moet worden geanalyseerd.
- Wij verzoeken om verheldering over het volgende. Brengt artikel 3.48n in relatie met het bepaalde in de Kaderrichtlijn Afvalstoffen met zich dat toepassing van bodemmassen, indien geclassificeerd als gevaarlijk afval, buiten de aanwijzing op grond van dit artikel vallen?
- Maakt dit een classificatie gevaarlijk afval een toepassing als bouwstof niet meer mogelijk?
- "Bouwstoffen mogen niet worden gebruikt voor het ophogen van de bodem". Wij vragen ons af of hier een duidelijke scheidslijn te trekken is tussen wanneer sprake is van "bodem" respectievelijk een "werk". Is het mogelijk hierover meer helderheid te verschaffen?
- Wij vragen ons af hoe wordt omgegaan met IBC-bouwstoffen die worden teruggenomen uit een werk, bijvoorbeeld omdat een weg of kunstwerk wordt vervangen of afgebroken of omdat aanvullende of nieuwe infrastructuur wordt aangelegd. Dezelfde vraag doet zich voor als in een bepaalde situatie sprake is van uitloging boven de gestelde normen en een IBC-werk wordt aangepakt.
- Komt hiermee na 1 juli 2021 de mogelijkheid te vervallen om IBC-bouwstoffen binnen het stortlichaam of binnen een stortinrichting toe te passen als bouwstof?
- Voor hergebruik van bouwstoffen onder het huidige Besluit Bodemkwaliteit blijkt in de praktijk regelmatig dat de noodzakelijke keuringen lastig zijn uit te voeren onder de lokale omstandigheden. Ruimte om af te wijken van de normen is er vrijwel niet. Dit staat ons inziens haaks op de ambitie van de circulaire economie (hergebruik van materialen).

17b Milieubedreigende stoffen reacties overheden

- Is voldoende geborgd dat stoffen zonder interventiewaarde (de niet-genormeerde stoffen) in het onderzoek worden meegenomen?
- Is in het vooronderzoek geborgd om niet genormeerde stoffen en stoffen buiten het basispakket alsnog inzichtelijk te krijgen?
- Is de Bodeminformatie van voldoende kwaliteit en landelijk inzichtelijk (Bidon)?
- Is het meldpunt Bbk voor alle toezichthouders landelijk inzichtelijk?

- Er verdwijnt afval in secundaire bouwstoffen, de toepassing hiervan hoeft niet te worden gemeld, waardoor afval uit het zicht verdwijnt, en direct dan wel indirect op korte of langere termijn in het leefmilieu terecht komt. In het ontwerp-aanvullingsbesluit wordt hier geen aandacht aan geschonken.
- Voor lood is 530 mg/kg ds. opgenomen. Waarom wordt niet het advies van de GGD- GHOR gevolgd (370 mg/kg ds.), dat is gebaseerd op de nieuwste inzichten van de EFSA over de toxiciteit van lood?
- Artikel 5.7c lid 1: niet de verdenking op de aanwezigheid van asbest is de aanleiding voor een asbestonderzoek, maar of een locatie op grond van de NEN 5725 wordt ingedeeld in een asbestverdachte locatie.
- Artikel 5.7c lid 2: het verkennend asbestonderzoek moet voldoen aan de NEN 5707 of gelijkwaardig.
- In artikel 5.7d kan het afvalwater bij bodemonderzoek wel geloosd worden op het vuilwaterriool, zie in dit verband onze opmerkingen bij artikel 4.1240.
- Artikel 5.7e: een nader bodemonderzoek asbest kan ook op basis van de NEN 5725 of op basis van visuele waarnemingen.
- Hoe wordt bepaald of het voorkomen van een nieuwe stof een landelijk issue is en of deze stof in aanmerking komt voor opname in het standaardstoffenpakket? Wie neemt de regie? Voor de beoordeling van deze schadelijkheid is zeer specialistische kennis vereist.

Paragraaf 3512

- Artikel 3.200a lid 2a: zeven is toegestaan. Geldt dit ook voor het uitzeven van asbest?
- Artikel 3.17a verwijst naar concentraties in bijlage XXIII, maar in die bijlage staan geen concentraties maar doses of blootstellingsniveaus. Het artikel zou volgens ons moeten luiden "de ten hoogste toelaatbare concentraties bedoeld in artikel 19.9a van de wet zijn de concentraties die leiden tot de blootstellingsniveaus als genoemd in bijlage XXIII."

Paragraaf 4123 toepassen van grond en baggerspecie

- Artikel 3.48p suggereert dat het toepassen van grond en bagger die als gevaarlijke afvalstof kan worden aangemerkt, niet onder de aanwijzing van milieubelastende activiteit valt (en daarmee toelaatbaar is). Het ligt meer voor de hand te veronderstellen dat dergelijke toepassing verboden zijn.

Paragraaf 4117 vernietigen zode van gras

- De toelichting bij het artikel geeft bovendien aan dat er sprake is van een bemestingsadvies. Niet duidelijk is wat er onder dit bemestingsadvies wordt verstaan en welke partij dit advies moet geven, aangezien in de artikelen zelf bemestingsadvies niet genoemd wordt.

Hoofdstuk 4 handelen met bouwstoffen.

- Wij stellen voor om aan artikel 32 Bbk een lid toe te voegen met een uitzondering op het verbod op het vervaardigen, invoeren voorhanden hebben en vervoeren, indien de bouwstoffen wel voldoen aan de gemotiveerde (maatwerk-)normen van het bevoegd gezag op de plek waar de bouwstof zal worden toegepast.

17c Milieubedreigende stoffen reacties maatschappelijke organisaties

- Meststoffen en bestrijdingsmiddelen. Voor de regels omtrent aanwending van meststoffen en andere stikstofhoudende verbindingen blijft de Minister van LNV het bevoegd gezag. Dit gaat in tegen het algemene uitgangspunt van de Omgevingswet van "decentraal waar mogelijk", wat juist ook in de overige onderdelen van het Aanvullingsbesluit in het principe van "lokaal maatwerk" is uitgewerkt. Het is de Natuur- en milieu organisaties niet duidelijk waarom dit beginsel hier dan niet zou gelden, temeer daar de stikstofopgave lokaal zeer verschillend is.

18a Toevalsvondst reactie overheden

- Bij een toevalsvondst blijkt dat het grondwater sterk verontreinigd is. Voor de gemelde activiteit vormt de verontreiniging geen belemmering. Er bestaan wel uitdamprisico's voor bestaande aangrenzende bebouwing. Wie is aan zet voor een "doormelding aan het bevoegd gezag en wie is dit, de Provincie? En wie is voor aanvullend onderzoek toetsen van de risico's en mogelijk een sanering aan zet.

- Het wegnemen van actuele risico's van een toevalsvondst beperkt zich niet tot de grond. Het BAL schiet hierin te kort. Het krampachtig scheiden van grond en grondwater is hier de oorzaak van.
- Bij de toevalsvondst moeten tijdelijke maatregelen worden genomen om blootstelling tegen te gaan. Stel dat hiervoor gegraven wordt in verontreinigde bodem. Stel dat de eigenaar de verontreiniging geheel wil wegnemen. Moet de eigenaar dan een melding MBA bodemsanering indienen? Moet hij een melding MBA toepassen doen als hij grond wil toepassen? Graag verduidelijking van de verhouding tussen de MBA's bodem en de toevalsvondst.
- Normen bij toevalsvondst - Bijlage XIII. De MTR omvat ook het gezondheidsrisico vanwege verontreiniging in het water, alleen niet specifiek uitgewerkt zoals in Circulaire. Komt deze nadere uitwerking voor gezondheidsrisico's vanwege verontreiniging in het grondwater nog ergens terug?
- De regulering van bodemsanering. Wanneer er zwaar verontreinigd materiaal uit het verleden aan het licht komt, valt dat onder de regeling van een toevalsvondst. Verzocht wordt om verduidelijking van het wettelijke instrumentarium.
- Bij de toevalsvondst moeten tijdelijke maatregelen worden genomen om blootstelling tegen te gaan. Stel dat hiervoor gegraven wordt in verontreinigde bodem. Moet er dan een melding MBA graven worden gedaan?
- Voor onverwachte, niet eerder gesignaleerde risicovolle verontreiniging is de toevalsvondst geïntroduceerd met de gedachte dat dit niet erg vaak zou voorkomen. De laatste jaren is echter duidelijk geworden dat dit uitgangspunt niet juist is. De aanvullingswet en het aanvullingsbesluit bodem is niet ingericht om een dergelijke saneringsoperatie vorm te geven.
- Bij de diffuus met lood verontreinigde gebieden is op voorhand duidelijk dat er een groot aantal locaties zijn waar mogelijk sprake is van humane risico's. Deze kunnen ons inziens daarom niet onder toevalsvondsten geschaard worden. Voor deze gebieden moet daarom binnen de aanvullingswet en/of het aanvullingsbesluit een oplossing worden gevonden.

19a Verontreiniging reacties bedrijfsleven

- De nieuwe kwalificatie van landbodem/waterbodem en grond/baggerspecie als "niet verontreinigd" en specifiek voor baggerspecie en waterbodem "licht verontreinigd" en "matig verontreinigd" zijn negatieve benamingen. Dit lijkt terug te slaan op Wet bodembescherming en daarmee terug in de tijd. Voor "licht verontreinigd" en "matig verontreinigd" baggerspecie /waterbodem wordt voorgesteld de huidige benaming te handhaven, zijnde "klasse A" en "klasse B".
- Er wordt een nieuwe kwaliteitsindeling voor bodem, grond en baggerspecie geïntroduceerd. Deze indeling zal tot veel verwarring en discussie leiden. Dit wordt met name veroorzaakt door de aanduiding "verontreinigd" (bijvoorbeeld "verontreinigde grond").

Paragraaf 4118 graven onder de interventiewaarde

- Er wordt bij de MBA graven van grond onder of boven de interventiewaarde hetzelfde artikel genoemd. Dit brengt verwarring en onduidelijkheid. De duiding bij lid 2 van "verontreinigd of zwaar verontreinigd" moet aansluiten op herbruikbaarheid.
- Als er sprake is van het vrijkomen van verontreinigde of zwaar verontreinigde grond, dan moet de grond zeer uitgebreid gescheiden worden ontgraven en opgedeeld in partijen, volgens vijf verschillende criteria als genoemd onder lid 2 a-e. Wat is het belang om dit hier zo specifiek op te nemen binnen het systeem van algemene regels?
- Kan bij de keuze voor het ontgraven in deelpartijen niet beter worden aangesloten op lokale omstandigheden en mogelijkheden voor afvoer van grond (wat eist een verwerker/stortplaats/of locatie voor hergebruik)? Hoe dient hierbij te worden omgegaan met grond welke aan meerdere criteria voldoet? Wat te doen met partijen die bijvoorbeeld zowel asbest als olie boven klasse industrie bevatten of zowel asbest als puin? Worden dit dan nog meer aparte deelpartijen?

Paragraaf 4119 graven boven de interventiewaarde

- Artikel 4.1225. Als er sprake is van het vrijkomen van verontreinigde of zwaar verontreinigde grond, dan moet de grond zeer uitgebreid gescheiden worden ontgraven en opgedeeld in partijen, volgens 5 verschillende criteria als genoemd onder lid 2 a-e. Wat is het belang om dit hier zo specifiek op te nemen binnen het systeem van algemene regels?

Paragraaf 4123 toepassen van grond en baggerspecie

- Schone grond en baggerspecie zijn vrij te gebruiken en hebben geen verslechtering voor de bodemkwaliteit. Met het oog op het motto Eenvoudig beter lijkt het wijs om dit vrij te stellen van regels. Schone grond en baggerspecie uitzonderen bij aanwijzing Milieubelastende Activiteit Graven, Opslaan en Toepassen.
- Als voorbeeld voor het verder kunnen beperken van het stellen van Rijksregels zien wij in het uitzonderen van handelingen met schone grond en schone baggerspecie in de aanwijzingen van de milieubelastende activiteiten (MBA) in Hoofdstuk 3. Wij willen daarbij wel als voorwaarde dat het vallen in de milieuklasse schoon moet worden aangetoond middels een milieuverklaring als bedoeld in het Bbk/Rbk.
- Voor het opslaan van nog niet definitief gekwalificeerde (niet voor zien van een milieuverklaring) grond en baggerspecie willen wij graag verduidelijkt zien onder welke MBA dit valt. Is dat artikel 3.48k (algemene regels) of artikel 3.200a (vergunningsplicht aangewezen in 3.200b)? Wij nemen aan dat de opslag van niet-gekwalificeerde grond en baggerspecie onder de vergunningsplichtige activiteit valt.

19b Verontreiniging reacties overheden

- Voor een goede voorbereiding op graafwerk is het gewenst dat netbeheerders op een eenvoudige wijze kunnen beschikken over volledige informatie over aanwezige bodemverontreinigingen. Deze informatie is momenteel echter zeer gebrekkig ontsloten. Wij pleiten ervoor om dat te verbeteren.
- Het Rijk, de Provincie en de gemeente beschouwen de gebiedsgerichte aanpak van verontreiniging van het haven- en industriecomplex van Rotterdam als een goede invulling van de gebiedsgerichte benadering. Graag na inwerkingtreding van de Omgevingswet continueren.
- Wij vinden dat in de Omgevingswet voorzieningen moeten worden opgenomen voor de aanpak van diffuus met lood verontreinigde gebieden, die binnen het huidige Convenant Bodem en Ondergrond, gezien de omvang en complexiteit van de problematiek, onvoldoende kunnen worden onderzocht en waar nodig gesaneerd.
- Het is de verantwoordelijkheid van de rijksoverheid om de problematiek van het inzichtelijk maken van spoedlocaties en het wegnemen van risico's op te lossen. De mogelijke spoedlocaties binnen de toemaakdegebieden horen hier ook bij. Deze verantwoordelijkheid kan met de invoering van de Omgevingswet niet zonder meer worden overgeheveld naar de gemeenten.
- Wij pleiten ervoor om regels voor het tijdelijk uitplaatsen van grond met verontreinigingen zo veel mogelijk vorm te geven als algemene regels die landelijk gelden. Wat dit betreft wordt ook op pagina 75 van het Aanvullingsbesluit opgemerkt dat het Rijk uit overwegingen van doelmatigheid en doeltreffendheid algemene regels stelt. Wij zijn van oordeel dat hiervan sprake is in geval van de toepasselijke regels voor graafwerkzaamheden bij tijdelijke uitname.

Paragraaf 3219 graven boven de intentiewaarde

- Onder de huidige regelgeving zou 1 m3 historisch sterk verontreinigde grond niet aangemerkt worden als een geval. In de nieuwe situatie wel als maar meer dan 25m3 grond worden ontgraven. Dit lijkt tot ongewenste situaties te leiden.

Paragraaf 4123 toepassen van grond en baggerspecie

- Graag aangeven dat Kwaliteitsklasse 'zwaar verontreinigd' begint vanaf I-waarde. Dit verheldert de zaak. Overigens heeft de kwaliteitsklasse 'verontreinigd' naar ons idee niet de juiste benaming omdat ook kwaliteitsklassen 'wonen' en 'industrie' verontreinigd zijn.

20a Zorgplicht reactie maatschappelijke organisaties

- Vervangen concrete regels door specifieke zorgplicht creëert onduidelijkheid en verhoogt uitvoeringslasten. De specifieke zorgplicht "vervangt voorschriften die voor een initiatiefnemer vanzelfsprekend (zouden moeten) zijn". Maar, aldus de Raad van State in haar consultatiereactie, het voldoen aan concrete voorschriften is eenvoudiger dan het voldoen aan een specifieke zorgplicht waaraan een zekere vaagheid (in termen). Wij pleiten voor minimaal een vindplaats voor dergelijke maatregelen, naar analogie van de "erkende maatregelen" in het Activiteitenbesluit.

20b Zorgplicht reactie overheden

- Hoe wordt er geborgd dat er geen verslechtering van de leefomgeving optreedt bij een "ongeluk"? Er wordt verwezen naar artikel 1.6 van de Omgevingswet. Maar ook in dit artikel is geen grondslag te

vinden voor de aanpak van milieuschade (bodemverontreiniging) door een "ongeluk". AANBEVELING: Ten behoeve van toezicht op de wetgeving zouden meer handvatten wenselijk zijn om deze vorm van zorgplicht goed te kunnen uitvoeren en handhaven.

- De huidige zorgplicht (artikel 13 Wbb) moet naar onze mening gelijkwaardig worden overgenomen. Nu wordt dit omschreven als het totaal aan rijksregels, provinciale regels en gemeentelijke regels. Dit lijkt ons echter niet eenduidig en beter. Dit betekent ook dat deze partijen de middelen moeten krijgen om op naleving hiervan toe te zien.
- Ook wordt genoemd dat in het omgevingsplan zorgplichten kunnen worden opgenomen. Wij vragen ons af waarom dit in een omgevingsplan zou moeten plaatsvinden en niet op rijksniveau. Het betreft immers een landelijke norm (de bodem mag niet verontreinigd worden) die geen lokale afweging vergt. Bij handhaving van de zorgplicht kunnen wel bijzondere (lokale) omstandigheden worden betrokken en kan rekening gehouden worden met proportionaliteit van de handhaving e.d.
- Tevens merken wij op dat niet voor alle stoffen de zorgplicht geldt sinds 1 januari 1987. Ook hierbij zou het wenselijk zijn dat het rijk aangeeft op welke datum de zorgplicht van toepassing is geworden, zoals dit ook is gebeurd bij asbest.
- Wij constateren dat er positieve stappen zijn gezet richting een volwaardige omzetting van artikel 13 Wetbodembescherming. Naar ons idee is volwaardige omzetting nog niet helemaal bereikt.
- Artikel 1.7 Omgevingswet heeft betrekking op een activiteit. Is dit elk menselijk handelen of nalaten of alleen een aangewezen activiteit?

21a Afvoer/Opslag/termijnen/afstanden reacties bedrijfsleven

Paragraaf 3218 Graven onder intentiewaarde.

- Artikel 4.1220 verplicht de initiatiefnemer om de overgebleven grond binnen een maximale termijn van vier weken af te voeren. Deze termijn wordt als te stringent beoordeeld aangezien hierbij geen rekening is gehouden met de tijd benodigd voor het uitvoeren van een partijkeuring en/of het regelen van een afvoerbepaling.

Paragraaf 4118 Graven onder intentiewaarde.

- In artikel 4.1220 is bepaald dat overtollige grond binnen vier weken na het graven moet zijn afgevoerd. In de praktijk blijkt een periode van vier weken voor inplannen van een keurig tot en met de laatste afvoer veelal te kort. Wij zien deze periode graag aangepast naar acht weken. Wij vinden dit ook logischer omdat de periode van acht weken aansluit bij de periode die genoemd is bij de speciale zorgplicht van artikel 2.10 lid 2 onderdeel j en de regelgeving zo eenduidiger wordt.
- De fysieke begrenzing van 'hetzelfde ontgravingsprofiel' geeft onduidelijkheid en daarmee discussie met toezichthouder bij inspectie.
- Graag toelichten wat wordt bedoeld met "hetzelfde ontgravingsprofiel". Dit is in de toelichting(en) niet benoemd.
- Het lijkt eenduidiger om het terugplaatsen te koppelen aan eenzelfde functie van gebruik (in plaats van zelfde ontgravingsprofiel), zoals berm, fundatie, ophoging, dammetje, etc.
- Tijdelijke uitname grond. Momenteel is het graven van bouwstoffen en waterbodembodem niet benoemd in BAL. Het is onduidelijk wat de overweging is om deze zaken niet op te nemen in BAL.
- Vrijkomende grond die niet wordt teruggeplaatst moet binnen vier weken na beëindiging van het graven afgevoerd. De genoemde termijn van vier weken lijkt onvoldoende voor afvoeren over hoogten bij civiele werken.
- Artikel 4.1219. Tijdelijke opslag van grond in de directe nabijheid van de ontgravingslocatie mag tot maximaal vier weken na het beëindigen van de ontgraving. Binnen vier weken na beëindiging graafwerkzaamheden moet de grond zijn afgevoerd. Dit is een erg korte termijn i.v.m. de benodigde analyses etc. en zou beter verruimd kunnen worden naar 12 weken.

Paragraaf 4119 graven boven de intentiewaarde

- Vrijkomende grond die niet wordt teruggeplaatst, binnen vier acht weken na beëindiging van het graven afvoeren. De genoemde termijn van vier weken lijkt onvoldoende voor afvoeren over hoogten bij civiele werken.
- Het is logischer om deze periode aan te passen naar acht weken om zo aan te sluiten bij de periode die genoemd is bij de speciale zorgplicht van artikel 2.10 lid 2 onderdeel j.

- Tijdelijke opslag grond². Verontreinigde of zwaar verontreinigde grond die vrijkomt bij het ontgraven wordt opgedeeld in partijen, volgens de volgende criteria voor 4.1225 geldt het omgekeerde, waarbij lid 2 volstaat. Lid 1 is niet relevant. Aansluitend bij NIBM kan de ondergrens gelegd worden bij 25 m³.
- In artikel 4.1227 is bepaald dat overtollige grond binnen vier weken na het graven moet zijn afgevoerd. Onder dezelfde argumentatie bij artikel 4.1220 vragen wij ook hier om deze periode aan te passen naar acht weken en zo aan te sluiten bij de periode die genoemd is bij de speciale zorgplicht.
- Artikel 4.1226a. Tijdelijke opslag van grond in de directe nabijheid van de ontgravingslocatie mag tot maximaal vier weken na het beëindigen van de ontgraving. Binnen vier weken na beëindiging graafwerkzaamheden moet de grond zijn afgevoerd. Dit is een erg korte termijn i.v.m. de benodigde analyses etc. en zou beter verruimd kunnen worden naar 12 weken.

Paragraaf 3221 opslaan grond en baggerspecie

- Bij de aanwijzing van opslaan van herbruikbare kwaliteiten grond en baggerspecie als MBA (artikel 3.48k) worden in artikel 3.48m de regels voor het ontvangen van afvalstoffen (paragraaf 4.49) mede van toepassing verklaard. Dit is een veel te vergaande bepaling. Hiermee moet er ten minste 4 weken vooraf een melding worden gedaan.
- Bij opslag van een partij grond in den lande zonder vloeistofdichte voorziening is het opvangen van water niet mogelijk. Deze eis zonder bodembeschermende voorzieningen is vanuit praktisch opzicht niet uitvoerbaar. Daarbij is het nationaal beleid om zoveel mogelijk hemelwater in de bodem te laten infiltreren. Als het hemelwater infiltreert is er geen sprake van een afvalwaterstroom en wordt automatisch invulling gegeven aan het oogmerk van dit artikel.

Paragraaf 4123 toepassen van grond en baggerspecie

- Baggerspecie die is vrijgekomen uit een watergang, op ten hoogste 10 km afstand van de plaats van vrijkomen gelijkmatig op de landbodem wordt toegepast om de bodemgesteldheid van landbouwgronden of natuurgronden te herstellen of verbeteren. Het is onduidelijk hoe deze 10 km moet worden geïnterpreteerd. Betreft dit hemelsbreed als radius of beperkt op beheergebied
- Wij constateren op diverse plekken in Nederland op dit moment nog weilanddepots die niet conform alle wet- en regelgeving worden aangelegd, met vaak maatschappelijk onrust tot gevolg.
- Als het verspreiden van baggerspecie plaats mag gaan vinden tot 10 km van de herkomstlocatie zijn wij van mening dat ook voor deze functionele toepassing het melden van de gegevens onder artikel 4.1263 2e lid onderdelen a./b./c. hierop van toepassing horen te zijn.
- Tussen medio 2016 en voorjaar 2018 heeft er in de Haven van Amsterdam een pilot plaatsgevonden om ervaring op te doen met het "herschikken" van baggerspecie in binnen datzelfde havengebied gelegen voormalige zandwinputten en over dieptes. Deze was succesvol. Mits de vastgestelde bodemkwaliteitsklassen toelaten dat de baggerspecie binnen het watersysteem blijft, zouden voor dit werk als regulier onderhoud geen bijzondere toestemmingseisen behoren te gelden.
- Ten minste vijf werkdagen voor het begin van de activiteit, bedoeld in artikel 4.1261, worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, de volgende gegevens en bescheiden verstrekt:..... In de praktijk geeft deze 5 dagen wachttijd veel onnodig oponthoud in de uitvoering.

Paragraaf 4121 zeven opslaan

- NIBM opslaan Paragraaf 4.121. Ik kan geen ondergrens vinden voor de activiteit opslaan.
- Duur opslag. In paragraaf 4.121 wordt geen onderscheid gemaakt tussen kortdurende, tijdelijke en langdurige opslag. In het Bbk wordt hier momenteel wel onderscheid in gemaakt.
- Er ontbreekt een verplichting om het terrein waar de tijdelijke opslag zich bevindt niet toegankelijk te maken i.v.m. risico's naar de omgeving (blootstelling aan verontreiniging, denk aan spelende kinderen) en risico op illegale bijstort.
- In artikel 4.1249 wordt gesteld dat hemelwater dat in contact is geweest met opgeslagen grond weer over die grond moet worden gespreid. Dit is een vrijwel onuitvoerbaar bepaling. Er is geen bodemvoorziening vereist bij de opslag in het algemeen zal het hemelwater dan ook in de bodem infiltreren.
- Artikel 4.1249. Het is niet helder hoe dit artikel in de praktijk kan worden toegepast. Met het oog op het beperken van de hoeveelheid afvalwater wordt het water dat eerder met de opgeslagen grond in contact is geweest, opnieuw gebruikt voor het bevochtigen van opgeslagen grond.

21b Afvoer/Opslag/termijnen/afstanden reacties overheden

Paragraaf 3218 Graven onder intentiewaarde

- Tijdelijke opslag niet langer dan 4 weken. Onlogisch, want grond blijft vaak langer dan 4 weken liggen naast bouwlocatie. Afvoeren binnen 4 weken is erg snel.
- Tijdelijke opslag: geen info meer nodig over eindbestemming, dat was binnen Bbk wel nodig en gaf in Bbk handvaten om te controleren. Waarom is dit vervallen?
- Melding moet 4 weken voor begin, dat is erg lang. Binnen Bbk moet melding 5 werkdagen
- Grond die bij het graven is vrijgekomen niet langer dan vier weken na beëindiging van het graven in de directe nabijheid van de ontgravingslocatie opgeslagen. Hoe toets je dit? Hoe weet je wanneer de termijn van vier weken voorbij is?
- In 4.1246.4 wordt gesteld: 5 dagen termijn voor melding als opslagbetrekking heeft op eenmalige opslag van 1 partij. Dit lijkt aan te sluiten bij Bbk maar onduidelijk is voor welke partijen dan de termijn van 4 weken geldt.
- Altijd gegevens over kwaliteit nodig, binnen Bbk niet als opslag < 6 maanden. Geen info meer nodig over eindbestemming, dat was binnen Bbk wel nodig en gaf in Bbk handvaten om te controleren. Waarom is dit vervallen?

Paragraaf 4118 Graven onder intentiewaarde.

- Artikel 4.1219 Bal. Grond die bij het graven is vrijgekomen niet langer dan vier weken na beëindiging van het graven in de directe nabijheid van de ontgravingslocatie opgeslagen. Hoe toets je dit? Hoe weet je wanneer de termijn van vier weken voorbij is?
- Plaatsingsduur Artikel 4.1220 Is dit niet al geregeld in 4.1219 lid 1? Het mag er niet langer dan vier weken liggen, betekent toch dat het na vier weken weg moet?

Paragraaf 3219 graven boven de intentiewaarde

- Vijf werkdagen is te kort voor het bevoegd gezag. Minimaal 10 werkdagen is realistischer.
- Deze informatieverplichting is geen melding in de zin van de Omgevingswet en het verbod om te starten met het verrichten van de activiteit ziet hier niet op toe. Onwenselijk.

Paragraaf 4119 graven boven de intentiewaarde

- Artikel 4.1223.Memorandum. Onder a: is de duur van de activiteit inclusief de duur van de opslag (Zie 3.48e)? Dan weten we dus helemaal niet wanneer het graven stopt en kunnen we daar moeilijk op handhaven. (zie ook 4,1230). Zou ervoor pleiten om dit in de melding op te nemen.
- Melden 4.1222. Termijn van 5 dagen is prima voor kabels en leidingen alsmede voor kleinere graafprojecten. Voor grootschalige graafactiviteiten in verontreinigde gebieden met meerdere verontreinigingen is de termijn te kort.
- Wij adviseren verder om de in artikel 3.48g lid 1 en artikel 4.1222 lid 1 van het Aanvullingsbesluit genoemde termijn van vijf werkdagen voor het verstrekken van gegevens en bescheiden terug te brengen naar drie werkdagen. Dit sluit beter aan op het aanlegproces van partijen in de praktijk bij het kortcyclische werk van onder andere klantopdrachten.
- 5 dagen van tevoren moet gemeld worden met een aantal gegevens/bescheiden (4.1222).Daarnaast moet 5 dagen van tevoren doorgegeven worden de duur en aanleiding en doel (4.1223)Daarnaast moet 5 dagen van tevoren de begindatum en de begrenzing van de locatie worden doorgegeven (3.48g)Kan dit niet efficiënter in 1 artikel?
- Hoe weten we dat activiteit beëindigd is en dus wanneer de 5 dagen ingaan? Is dat de verwachte duur die op basis van art 4.1223 moet worden doorgegeven? En wat kun je er dan mee bij handhaving (er staat verwachte duur)?

Paragraaf 4120 bodemsanering

- Iets opnemen over gescheiden ontgraven en tijdelijke opslag.
- Artikel 4.1244 Lid a; Hoe weten we dat activiteit beëindigd is en dus wanneer de 4 weken ingaan?

Paragraaf 3221 opslaan grond en baggerspecie

- In artikel 3.48k is lid 2 in strijd met 3.48c lid 2 en 3.48e lid 2, dit gaat specifiek over het zeven en het tijdelijk opslaan, dat in 3.48c en e wel als milieubelastende activiteit wordt aangemerkt, en in 3.48k niet.
- Verzoek om lid a van artikel 3.48m te schrappen omdat na kwalificatie herbruikbare grond en baggerspecie niet langer als afvalstof wordt aangemerkt.

- Op grond van Europese regelgeving (Kaderrichtlijn afvalstoffen) is de maximale duur van de tijdelijke opslag van grond en baggerspecie op landbodem 3 jaar en in het oppervlaktewater 10 jaar, anders wordt het beschouwd als storten en gaan de regels voor stortplaatsen gelden. De maximale duur van de tijdelijke opslag blijkt echter niet uit de titel en de artikelen van de MBA opslaan.

Paragraaf 4123 toepassen van grond en baggerspecie

- Verspreiding baggerspecie op landbodem, afstand 10 km. Deze afstand is mogelijk te billijken binnen een poldersysteem, maar zou niet moeten gelden voor naastliggende polders.
- De voorgestelde verspreidingsmogelijkheid van baggerspecie die is vrijgekomen uit een watergang tot een afstand van 10 kilometer van de plaats van vrijkomen, is gebaseerd op de problematiek van poldergebieden. De voorgestelde oplossing (het loslaten van het stand-still principe voor deze problematiek) is echter niet beperkt tot de poldergebieden, maar wordt generiek voor heel Nederland aangeboden.
- In artikel 4.1264 (functionele toepassing) lid h. staat dat baggerspecie die is vrijgekomen uit een watergang, op ten hoogste 10 km afstand van de plaats van vrijkomen gelijkmatig op de landbodem wordt toegepast om de bodemgesteldheid van landbouwgronden of na- tuurgronden te herstellen of verbeteren. Vraag/opmerking: kan gespecificeerd worden hoe deze 10 km bepaald moet worden?
- In artikel 4.1253 wordt folie bij opslag van licht of verontreinigde baggerspecie voorgeschreven. Overbodige eis als de baggerspecie die in depot wordt gezet op het- zelfde perceel wordt Verwerkt.
- In artikel 4.1270 lid 2 is de termijn onduidelijk, er wordt gesproken over binnen een jaar of zo snel mogelijk nadat een jaar is verstreken. Dit is onduidelijk. Neem 1 jaar als uitgangspunt, heeft men langer nodig, dan afwijken van de 1 jaar termijn via een maatwerkvoorschrift.

Paragraaf 4121 zeven opslaan

- In artikel 4.1249 wordt gesteld dat hemelwater dat in contact is geweest met opgeslagen grond weer over die grond moet worden gespreoid. Dit is een vrijwel onuitvoerbare bepaling. Er is geen bodemvoorziening vereist bij de opslag in het algemeen zal het hemelwater dan ook in de bodem infiltreren.
- Bij projecten met grootschalig grondverzet is het projectgebied over het algemeen niet voldoende groot om alle vrijkomende grond en baggerspecie tijdelijk op te slaan, waardoor dit buiten de projectlocatie gezocht moet worden.
- Een vloeistofdichte voorziening (asfalt) is bedoeld voor een inrichting. Voor een project wordt een opslaglocatie voor sec grond of baggerspecie nooit uitgevoerd met een vloeistofdichte verharding. Gezien de korte periode van uitvoering en vanwege het feit dat geen/zeer geringe uitloogrisico bestaat, is een dergelijke voorziening niet in verhouding tot de gewenste milieurendement. Deze eis schrappen voor opslag van partijen grond zonder bodembeschermende voorziening.

22a Partij-indeling/scheiding/samenvoeging grond reacties bedrijfsleven

- Ook de optie tot het invoeren van een Partijboekhouding zou nog eens serieus bekeken moeten worden, niet alleen omdat die unaniem is aanbevolen door de werkgroep Diepe plassen, maar ook omdat zo'n Partijboekhouding recht doet aan de niet-homogene samenstelling van het vullichaam en de gemiddelde situatie waarop de normstelling in het nieuwe MHT gebaseerd is.

Par 4118 Graven onder de intentiewaarde

- In lid 2 van artikel 4.1217 wordt een waslijst aan separaat te houden fracties benoemd. Voor grond onder de interventiewaarde is dit echt overdreven. Wij zien graag dat het 2e lid wordt geschrapt. Het 1e lid borgt voldoende dat de verschillende kwaliteiten (schoon, wonen, industrie en niet-toepasbaar) gescheiden worden.
- Gescheiden houden van grond en opdelen. Partijen op grond van het Besluit bodemkwaliteit zijn ingedeeld gescheiden gehouden. Doorgaans wordt een bewijsmiddel gevormd obv grondsoort. Binnen BRL 9335-2 kan dit anders zijn. Mag met dit artikel gesteld worden dat indien grond middels een BRL 9335-2 blijkt binnen een zone met meer dan een grondsoort, een dergelijk onderscheid (in grondsoort) niet relevant is/blijft?
- Om aan de aangegeven eisen omtrent zorgvuldig graven tegemoet te komen is een in-situ bodemonderzoek onvoldoende. In de huidige situatie wordt deze verantwoordelijkheid neergelegd bij een erkend verwerker, welke op basis van een dergelijk onderzoek verantwoordelijk is voor de behandeling van eventuele deelpartijen. Deze insteek zou afdoende moeten zijn. Een dergelijke

insteek moet uiteraard wel gekozen worden wanneer sprake is van on-site reiniging van stromen. Kortom, acceptatiebeleid reiniger is leidend. Onderscheid maken tussen on-situ en off site reiniging.

Par 4121 opslaan zeven

- Opslaan herbruikbare grond en baggerspecie. In de titel staat "scheiden" terwijl onder het toepassingsbereik gesproken wordt van "samenvoegen". Wij nemen aan dat "scheiden" in de titel moet worden aangepast naar "samenvoegen". Aan samenvoegen van partijen tot maximaal 25 m³ worden geen beperkingen gesteld.
- Bij artikel 4.1254 merken wij op dat niet meer voorzien wordt in een algemeen verbod op het splitsen van samengevoegde partijen licht verontreinigde grond en baggerspecie. Maar wellicht dat dit in de Rbk achterblijft.

Par 4123 toepassen van grond en baggerspecie

- Voorstel apart houden van fracties die bestaan uit meer en minder dan 20 gewichtsprocenten aan bodemvreemd materiaal; % bodemvreemd materiaal bij graven: 20% ipv 50%
- Het lijkt me goed om ook iets op te nemen dat bij toepassen van partijen grond die vrij komen, maximaal 20% bodemvreemd materiaal in de grond mag zitten.

22b Partij-indeling/scheiding/samenvoeging grond reacties overheden

- Basisregels graven in de bodem. Gescheiden houden van verschillende kwaliteiten wordt genoemd als een van de belangrijkste zaken. Er wordt volledig voorbijgegaan aan dat deze regels niet tot slecht te handhaven zijn. Zeker daar waar deze werkzaamheden niet behoeven te worden gemeld.

Par 3218 Graven onder de intentiewaarde

- Waarom 50% bodemvreemd en niet de 20% uit het Bbk?
- Apart houden van de fractie tot vijf keer boven I (art 4.127.d).i. Waarom deze grens, wat is de aanleiding? Dus als maar vier keer I dan moeten we die niet apart houden?
- Waarom voorschriften mbt > I in de paragraaf over < I? niet logisch, hoort toch elders thuis.
- Artikel 4.1217 Toevoegen van een nuancering is wenselijk. Wanneer er sprake is van een kleine partij met kleine verschillen maar die daardoor in meerdere fracties moet worden gescheiden dan zullen ook meerdere transportbewegingen komen. Het ontgraven van grond gebeurt ook altijd met enige marge waardoor je nooit exact aan de vijf onderdelen van lid 2 kunt voldoen. Toevoegen: voor zover redelijkerwijs mogelijk gescheiden gehouden. Lid 2 Toevoegen: bij het ontgraven wordt voor zover redelijkerwijs mogelijk opgedeeld.

Par 4118 graven onder de intentiewaarde

- De gedachte achter het gescheiden houden van de grondstromen spreekt ons aan. De voorgestelde onderverdeling lijkt echter te gedetailleerd voor de uitvoeringspraktijk.
- Artikel 4.1217 lid 2: Algemeen: hoe om te gaan grond welke in meerdere categorieën van dit lid vallen? Het lijkt weinig zinvol fracties te gaan onderscheiden die kleiner zijn dan 25 m³. Wij geven in overweging om in dit artikel een ondergrens te hanteren.
- Artikel 4.1217 lid 2 onder d.: alle fracties boven de Maximale Waarde industrie zijn niet toepasbaar. Waarom partijen dan nog ingedeeld moeten worden met een factor 5 van de Maximale Waarden industrie vanwege de reinigbaarheid is onduidelijk, want het gaat dan alleen over natte reiniging, terwijl er meerdere reinigingstechnieken zijn. Sub d kan worden geschrapd.
- Artikel 4.1217. We willen grip houden op kwaliteit, maar deze onderverdeling gaat wel erg ver. Verder vergt dit een zeer vergaand onderzoek en bij kleine graafactiviteiten is dit niet reëel.

Par 4119 graven boven de intentiewaarde

- Artikel 4.1217 lid 2: Algemeen: hoe om te gaan grond welke in meerdere categorieën van dit lid vallen? Het lijkt weinig zinvol fracties te gaan onderscheiden die kleiner zijn dan 25 m³. Wij geven in overweging om in dit artikel een ondergrens te hanteren.
- Artikel 4.1217 lid 2 onder d.: alle fracties boven de Maximale Waarde industrie zijn niet toepasbaar. Waarom partijen dan nog ingedeeld moeten worden met een factor 5 van de Maximale Waarden industrie vanwege de reinigbaarheid is onduidelijk, want het gaat dan alleen over natte reiniging.

Par 4121 opslaan/zeven

- In artikel 4.1248 wordt onderscheid gemaakt tussen één en meerdere partijen. Ons inziens is dit onderscheid niet doelmatig. Op één locatie zouden wat ons betreft meerdere partijen (zonder vermenging uiteraard) moeten kunnen worden opgeslagen onder dezelfde voorwaarden.
- De titel van § 4.121 is "Opslaan, zeven mechanisch ontwateren en scheiden van zonder bewerking herbruikbare grond en baggerspecie", echter deze paragraaf gaat volgens artikel 4.1245 over het samenvoegen van partijen en niet over het scheiden van partijen.

22c Partij-indeling/scheiding/samenvoeging grond reacties particulieren

- Artikel 4.1215, eerste lid, bepaalt dat § 4.118 van toepassing is op het graven in bodem met een kwaliteit onder de interventiewaarde bodemkwaliteit. Opmerkelijk is dat artikel 4.1217 vervolgens bepalingen bevat over het apart houden van zwaar verontreinigde grond en het apart houden van fracties met verontreinigingen die een factor vijf boven de maximale waarde van de kwaliteitsklasse industrie liggen. Dan is toch geen sprake van graven in bodem met een kwaliteit onder de interventiewaarde bodemkwaliteit?
- Moeten de bepalingen over graven in een bodem met een kwaliteit boven de interventiewaarde bodemkwaliteit in dergelijke gevallen niet alsnog van toepassing worden verklaard, zoals milieukundige begeleiding?
- Moet er geen meldplicht komen als er zwaar verontreinigde grond wordt aangetroffen?

23 Opmerkingen adviescollege Toetsing Regeldruk (ATR)

ATR geeft een aantal adviezen en stelt voor het voorstel in te dienen, nadat met deze opmerkingen rekening is gehouden.

Overzicht van participanten IC Aanvullingsbesluit Bodem

- 1 Publieke organisatie (niet openbaar)
- 2 Bedrijf (niet openbaar)
- 3 NS Stations B.V.
- 4 Natuur- en milieu- organisatie (niet openbaar)
- 5 Bodemzorg
- 6 Certicon
- 7 LWBG
- 8 NVPG
- 9 Gemeente (afgekeurd) (niet openbaar)
- 10 Gemeente (niet openbaar)
- 11 RUD NHN
- 12 Platform Slappe Bodem
- 13 Omgevingsdienst regio Utrecht
- 14 NOGEPA
- 15 NVLB
- 16 FWGA
- 17 FODI
- 18 Landelijke Werkgr. Ketentoezicht Bodem, Bagger en Bouwstoffen
- 19 Gemeente Rotterdam
- 20 Platform Netbeheerders
- 21 Gemeente Maastricht
- 22 Omgevingsdienst Haaglanden
- 23 Vereniging van Waterbouwers
- 24 BOG
- 25 Havenbedrijf Amsterdam N.V.
- 26 Boskalis Nederland
- 27 Omgevingsdienst Midden-Holland
- 28 Zand- en grindbedrijf Kuypers BV
- 29 Koninklijke Metaalunie
- 30 BOVAG
- 31 Omgevingsdienst NZKG
- 32 DCMR Milieudienst Rijnmond
- 33 Platform Bodemkwaliteit
- 34 Bodemenergie NL
- 35 Natuur- en miliefederatie Noord-Holland
- 36 gemeente Nijmegen
- 37 VKB
- 38 Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek
- 39 Branche-organisatie (niet openbaar)

- 40 Gemeente Borsele
- 41 Adviescollege toetsing regeldruk (ATR)
- 42 Waterschap Scheldestromen
- 43 Gemeente Utrecht
- 44 Dekker Futerra
- 45 K3/Grondbank GMG
- 46 Particulier
- 47 Gemeente Reimerswaal
- 48 Gemeente Goes
- 49 Gemeente Zaandam
- 50 GGD GHOR Nederland
- 51 Havenbedrijf Rotterdam N.V.
- 52 Rijksvastgoedbedrijf
- 53 Port of Rotterdam
- 54 Gemeente Amsterdam, Grond en ontwikkeling
- 55 Gemeente de Ronde Venen
- 56 VVMA - Vereniging Van Milieu Adviesbureaus
- 57 BPD Ontwikkeling
- 58 Marmos Bodemmanagement
- 59 SIKB
- 60 Nederlandse Melkveehouders Vakbond